

Valsts darba inspekcija

2021. gada
darbības pārskats

RĪGA
2022

Satura

	lpp.
Saīsinājumi un abreviatūras.....	3
1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju.....	4
1.1. Juridiskais statuss.....	4
1.2. Kompetences jomas, funkcijas un uzdevumi.....	4
1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenotā budžeta programma.....	5
1.4. Darbības prioritātes 2021. gadā.....	5
1.4.1. Nereģistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana.....	6
1.4.2. Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana - tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā.....	10
1.5. Padotībā esošās iestādes.....	14
2. Valsts darba inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti.....	15
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums.....	15
2.2. Budžeta programmas rezultatīvo rādītāju izpildes analīze.....	16
2.3. Eiropas Sociālā fonda projekta īstenošanas rezultāti.....	17
2.4. Eiropas informatīvā kampaņa „Strādā gudri, nevis smagi”.....	18
2.5. Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi.....	18
2.5.1. Uzņēmumu apsekošana.....	18
2.5.2. Iesniegumu izskatīšana.....	23
2.5.3. 2021. gadā darbā notikušo nelaimes gadījumu analīze.....	25
2.5.4. 2021. gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze.....	29
2.5.5. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana.....	31
2.5.6. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība.....	32
2.5.7. Streiku norises uzraudzība.....	33
2.6. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai.....	33
2.6.1. Iekšējā kontrole.....	33
2.6.2. Strukturālās reformas.....	34
3. Personāls.....	35
3.1. Informācija par personālu.....	35
3.2. Amatpersonu apmācība.....	35
4. Komunikācija ar sabiedrību.....	37
4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi.....	37
4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru.....	38
5. Valsts darba inspekcijas darbības stratēģijas 2021. – 2023. gadam izpildes progress 2021. gadā.....	40
6. Plāni 2022. gadam.....	47
<i>1. pielikums:</i> Valsts darba inspekcijas pārskats – analīze par notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā 2021. gadā.....	48
<i>2. pielikums:</i> Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2021. gadā.....	59

Sāsinājumi un abreviatūras

Aģentūra – Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra
APAS - Administratīvā pārkāpuma procesa atbalsta sistēma
Darba inspekcija – Valsts darba inspekcija
DVHR – darba vietas higiēniskais raksturojums
EDLUS - elektroniskā darba laika uzskaites sistēma
ELA - Eiropas darba iestāde
ES – Eiropas Savienība
ESF – Eiropas Sociālais fonds
Kontaktpunkts – Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālais kontaktpunkts
LBAS – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
LDDK – Latvijas Darba devēju konfederācija
LM – Labklājības ministrija
MK – Ministru kabinets
OiRA – risku interaktīva novērtēšana tiešsaistē (Online interactive Risk Assessment)
OVP – obligātā veselības pārbaude
Plāns - Ēnu ekonomikas ierobežošanas plāns 2021. - 2022. gadam
RSU DDVVI – Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūts
RVDI – reģionālā Valsts darba inspekcija
SLIC – Vecāko darba inspektoru komiteja (Senior Labour Inspectors Committee)
VID – Valsts ieņēmumu dienests
VP – Valsts policija

1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju

1.1. Juridiskais statuss

Valsts darba inspekcija (Darba inspekcija) ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei ir pakļauti darba devēji, komersanti, to pilnvarotas personas un uzņēmumi, būvobjekti, tajā skaitā privātpersonai piederošie būvobjekti būvdarbu laikā, kā arī darba vietas un darba aprīkojums.

Darba inspekcijas juridisko statusu, funkciju un uzdevumus nosaka 2008. gada 19. jūnijā pieņemtais Valsts darba inspekcijas likums, kas stājās spēkā 2008. gada 10. jūlijā.

1.2. Kompetences jomas, funkcija un uzdevumi

Darba inspekcijas funkcija ir nodrošināt efektīvu valsts politikas īstenošanu, uzraudzību un kontroli darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. Realizējot minēto funkciju, Darba inspekcija pilda šādus uzdevumus:

1. uzrauga un kontrolē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu;
2. kontrolē, kā darba devēji un darbinieki savstarpēji pilda darba līgumos un darba koplīgumos noteiktos pienākumus, un veic pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un darbiniekiem;
3. veicina sociālo dialogu un sniedz darba devējiem un darbiniekiem bezmaksas konsultācijas par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām;
4. analizē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumus, lai sniegtu priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidošanai;
5. normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanu un vienotu reģistrāciju, kā arī piedalās arodsaslimšanas gadījumu izmeklēšanā;
6. kontrolē darba vietās esošo darba aprīkojumu, kā arī personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu, veselībai kaitīgo un bīstamo vielu izmantošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
7. sniedz Labklājības ministrijas (LM) kompetento institūciju darba aizsardzības jautājumos izvērtēšanas komisijai informāciju par kompetento institūciju un speciālistu darbību darba aizsardzības jomā Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei pakļautajos objektos;
8. nodrošina Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (Aģentūra) nacionālā kontaktpunkta (Kontaktpunkts) darbību.

1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenojot budžeta programmu

Darba inspekcijas divi galvenie darbības virzieni ir:

- ✓ darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomas efektīva inspicēšana un kontrole, atbilstības nodrošināšana;
- ✓ pakalpojumu sniegšana klientiem, t.sk., sabiedrības informēšana par aktuāliem darba tiesību un darba aizsardzības jautājumiem.

Darba inspekcijas darbības stratēģiskie mērķi ir:

1. efektīvs un preventīvs uzņēmumu pārbaūžu un atbilstības nodrošināšanas process;
2. klientorientēta konsultēšana, pieejamu un ērtu Darba inspekcijas pakalpojumu nodrošināšana;
3. mērķtiecīga sabiedrības informēšana;
4. Darba inspekcijas cilvēkresursu attīstība un iekšējo procesu modernizācija un pilnveide.

Darba inspekcija īsteno valsts budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammu „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00), kuras mērķis ir realizēt darba tiesisko attiecību, tai skaitā, neregistrētās nodarbinātības mazināšanas un darba aizsardzības politiku, kas vērsta uz kvalitatīvu darba vietu veidošanu un drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi nodarbinātajiem, kā arī nodrošināt minēto jomu regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošanas uzraudzību un kontroli.

Valsts budžeta apakšprogrammas „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) galvenie sasniedzamie rezultāti ir:

- ✓ sekmēta darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu ievērošana, t.sk., mazināta neregistrētā nodarbinātība;
- ✓ izglītota sabiedrība, lai preventīvi novērstu normatīvo aktu prasību neievērošanu;
- ✓ efektīva un klientorientēta darbība;
- ✓ konkurētspējīga atalgojuma un darba vides labbūtības nodrošināšana Darba inspekcijas darbiniekiem, lai mazinātu darbinieku mainību un sekmētu pakalpojuma kvalitātes paaugstināšanu.

1.4. Darbības prioritātes 2021. gadā

Darba inspekcijas darbības plānošanas pamatā ir prioritāšu princips. Prioritātes tiek noteiktas, balstoties aktuālās situācijas analizē par darba tiesību un darba aizsardzības jomu, kā arī, ņemot vērā Eiropas Savienības (ES) politikas plānošanas dokumentus (ES stratēģisko satvaru par drošību un veselības aizsardzību darbā 2021. - 2027. gadam; Vecāko darba inspektoru komitejas (SLIC) darbības programmu), nacionālos politikas plānošanas dokumentus (Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2021. – 2027. gadam (NAP 2027), Darba aizsardzības jomas attīstības plānu 2021. – 2023. gadam, Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam, Ēnu ekonomikas ierobežošanas plāns 2021. - 2022. gadam, LM darbības stratēģiju 2020. – 2023. gadam), Vadlīnijas par „Konsultē vispirms” principa piemērošanu valsts iestāžu darbā un Darba inspekcijas rīcībā esošos resursus.

2021. gadā par Darba inspekcijas prioritātēm tika noteikta:

- ✓ neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana, veicot apsekojumus uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks;
- ✓ letālo nelaiemes gadījumu darbā un to nelaiemes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana;
- ✓ Darba inspekcijas darbības nepārtrauktības un kvalitātes nodrošināšana, t.sk. sabiedrībai vitāli svarīgo pakalpojumu (nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un neregistrētās nodarbinātības samazināšanas) nepārtrauktības nodrošināšana, paaugstināta epidemioloģiskā riska (Covid-19 pandēmijas) apstākļos.

„Konsultē vispirms” principa realizēšana praksē 2021. gadā, tāpat kā iepriekš, bija Darba inspekcijas horizontālā prioritāte, kas caurvija pilnīgi visas Darba inspekcijas darbības jomas – gan apsekojot uzņēmumus, gan veicot sabiedrības informēšanas un izglītošanas darbu (skat. 2.5.3. nodaļu).

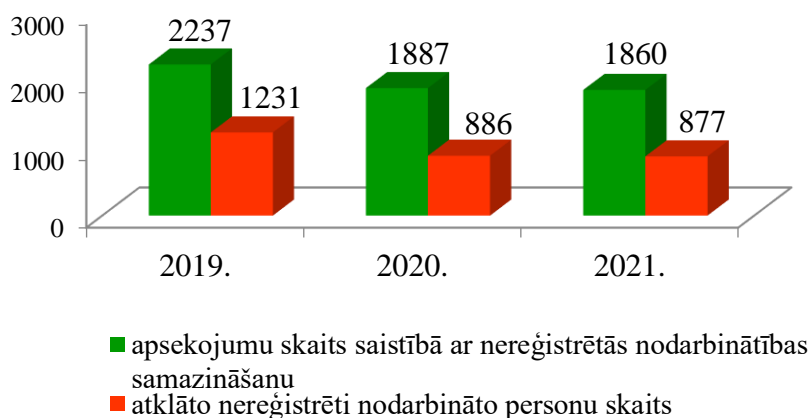
1.4.1. Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana

2021. gadā, tāpat kā iepriekš, neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana bija viena no Darba inspekcijas prioritātēm, lai turpinātu ēnu ekonomikas apkarošanu un godīgas konkurences nodrošināšanu iestādes kompetences ietvaros. Prioritātes mērķis ir samazināt neregistrēto nodarbinātību Latvijā, padarot efektīvāku kontroles mehānismu, līdz ar to samazinot arī negodīgas konkurences iespējamību, kā arī informēt sabiedrību par neregistrētās nodarbinātības negatīvajām sekām. 2021. gadā gan Darba inspekcijas apsekojumu skaitu, kas veikti saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu, gan to rezultātus arī būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumi un ārkārtējās situācijas noteiktie ierobežojumi.

2021. gadā Darba inspekcijas amatpersonas veica 1 860 apsekojumus (plānoti – 2 000) saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu, no kuriem 31 % bija rezultatīvi¹. Tas nozīmē, ka katrā trešajā apsekojumā tika konstatētas personas, ar kurām nebija noslēgti rakstveida darba līgumi un / vai kuras darba devējs nebija deklarējis Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā darba ņēmējus.

Darba inspekcijas amatpersonas apseko uzņēmumu atkārtoti, ja pirmajā apsekošanas reizē neregistrēti nodarbinātas personas netiek atklātas, taču, izvērtējot situāciju uzņēmumā kopumā, rodas pamatotas aizdomas, ka darba devējs varētu savus darbiniekus nodarbināt neregistrēti. 2021. gadā tika veikti 242 atkārtoti apsekojumi, kas veido 13 % no visiem veiktajiem apsekojumiem saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu.

2021. gadā tika konstatētas 877 neregistrēti nodarbinātas personas, no tām 480 personas bez rakstveidā noslēgta darba līguma un bez deklarēšanas VID; 288 personas ar rakstveidā noslēgtu darba līgumu, bet bez deklarēšanas VID un 109 personas bez rakstveidā noslēgta darba līguma, bet deklarētas VID (skat. 1. grafiku).

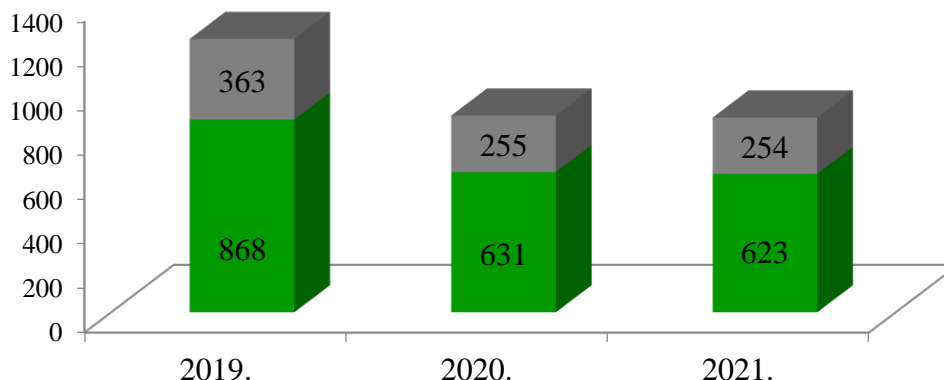

1. grafiks: Uzņēmumu apsekojumu skaita un atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaita dinamika (2019. – 2021.)

Vienlaikus jāatzīmē, ka jau vairākus gadus pēc kārtas saglabājas kāda pozitīvi vērtējama tendence, proti, vairāk kā divas trešdaļas no visām Darba inspekcijas atklātajām neregistrēti nodarbinātajām personām tiek legalizētas. Tas nozīmē, ka darba devējs noslēdz darba līgumu

¹ Par rezultatīvu tiek uzskatīts apsekojums, kurā atklātas neregistrēti nodarbinātas personas.

un/vai reģistrē darbinieku VID kā savu darba ņēmēju (skat. 2. grafiku). 2021. gadā pēc Darba inspekcijas pārbaudēm tika legalizētas 623 atklātās neregistrēti nodarbinātās personas jeb 71 %.

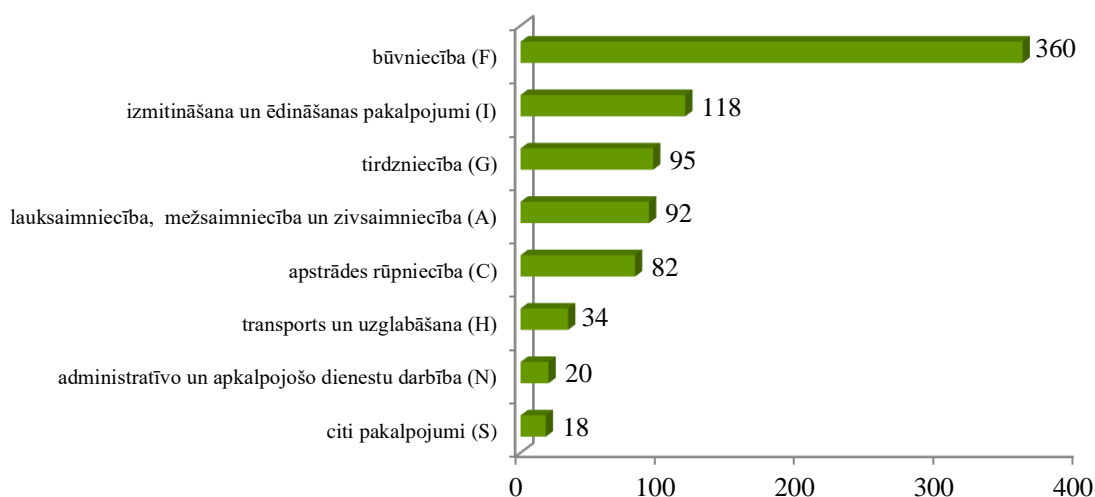
- atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits, ar kurām pēc Darba inspekcijas pārbaudes darba tiesiskās attiecības netika legalizētas
- atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits, ar kurām pēc Darba inspekcijas pārbaudes darba tiesiskās attiecības tika legalizētas

2. grafiks: Atklāto neregistrēti nodarbināto personu, ar kurām pēc Darba inspekcijas pārbaudes tika noslēgts rakstveida darba līgumus un/vai tās tika reģistrētas VID kā darba ņēmējs, skaita īpatsvars (2019. – 2021.)

Konstatējot nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma un / vai reģistrēšanas VID, tika piemēroti 704² administratīvie naudas sodi 605 668 euro apmērā.

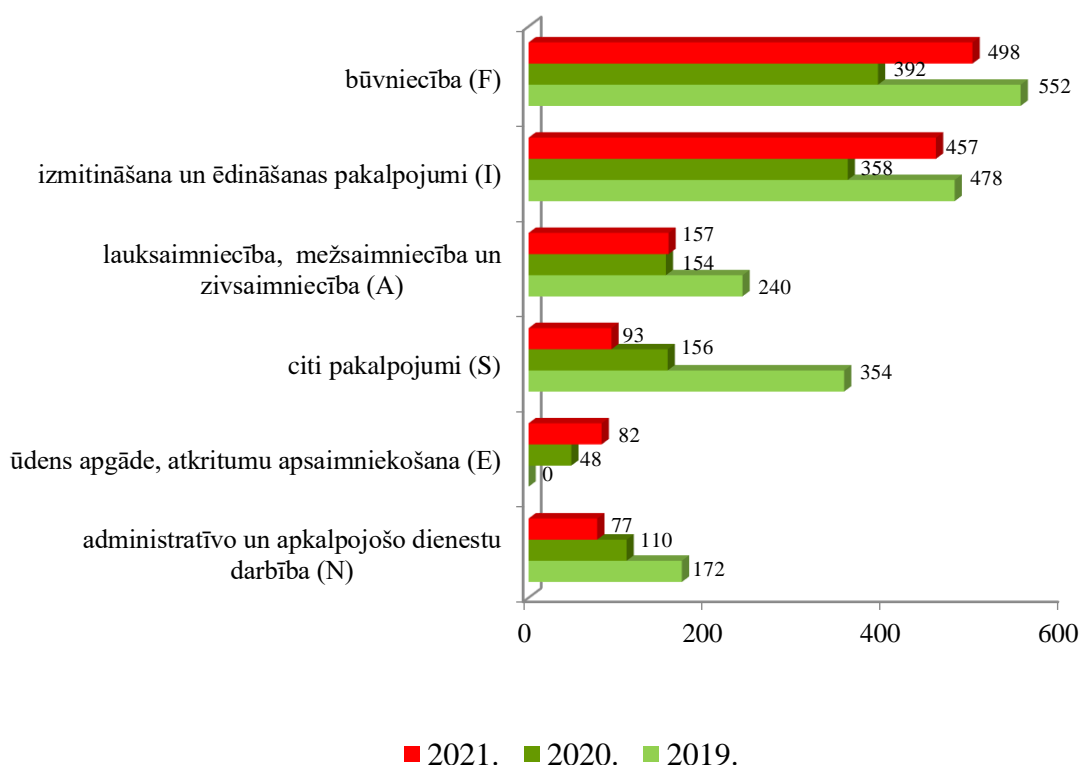
Analizējot atklātos neregistrētās nodarbinātības gadījumus konkrētās tautsaimniecības nozarēs, jāsecina, ka vislielākais neregistrēti nodarbinātu personu skaits joprojām tiek konstatēts būvniecības nozarē. Atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits būvniecībā 2021. gadā veidoja vairāk kā pusi jeb 57 % no kopējā Darba inspekcijas konstatēto neregistrēti nodarbināto personu skaita (skat. 3. grafiku). Būvniecībā konstatēto neregistrēti nodarbināto personu īpatsvars, salīdzinot ar 2020. gadu, ir pieaudzis par 23 %.

² Dati no Iekšlietu ministrijas Informācijas centra uzturētās Administratīvā pārkāpuma procesa atbalsta sistēmas (APAS), kurā no 2020. gada 1. jūlija tiek ievadīti, apkopoti un uzglabāti dati par Darba inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem, par kuriem piemērots administratīvais sods.

3. grafiks: Nozares³, kurās Darba inspekcija 2021. gadā atklājusi lielāko neregistrēti nodarbināto personu skaitu

Tāpat būvniecībā 2021. gadā bija arī lielākais atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits uz 100 000 nozarē strādājošo (skat. 4. grafiku).

4. grafiks: Atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits uz 100 000 nozarē strādājošajiem dinamiskā (2019. – 2021.)

Pēdējos trīs gados Darba inspekcijas pārbaudēs atklāto neregistrētās nodarbinātības gadījumu skaits nav būtiski mainījies, no kā secināms, ka neregistrētās nodarbinātības aktualitāte Latvijā saglabājas, kā arī norāda uz nepieciešamību Darba inspekcijai turpināt attīstīt pārbaudes metodes,

³ Nozares atbilstoši Saimniecisko darbību statistiskajai klasifikācijai Eiropas kopienā (NACE 2. redakcija)

pievēršot uzmanību jaunām nodarbinātības formām, kā arī jauniem sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumiem, kas vērsti uz neregistrētās nodarbinātības preventīvu samazināšanu.

Darba inspekcija arī 2021. gadā turpināja līdzdarboties Eiropas un nacionālā līmeņa pasākumos neregistrētās nodarbinātības samazināšanas jomā, lai pilnveidotu prasmes un zināšanas un gūtu starptautisku pieredzi.

Lielu ieguldījumu neregistrētās nodarbinātības samazināšana jomā sniedz Eiropas darba iestāde (ELA). Darba inspekcija intensīvi un cieši sadarbojas ar ELA, kuras pamatuzdevums ir palīdzēt uzlabot sadarbību starp dalībvalstīm, koordinēt kopīgas pārbaudes, īstenot analīzi un riska novērtējumus saistībā ar darbaspēka pārrobežu mobilitāti un nodrošināt starpniecību gadījumā, ja rodas strīdi starp dalībvalstīm. Darba inspekcija arī 2021. gadā aktīvi iesaistījās ELA Neregistrētās nodarbinātības apkarošanas platformas un Inspekciju ekspertu darba grupas organizētajos apmācību projektos – gan pieredzes apmaiņas braucienos, gan pārrobežu apmācībās un semināros (tiešsaistē un klātienē) par dažādām tēmām, t.sk.:

- ✓ Covid-19 pandēmijas gūtā mācība turpmākajai pārbaudei un inspekciju organizēšanai;
- ✓ datu un informācijas apmaiņas uzlabošana: veids, kādā inspekcijas (valsts līmenī) apmainās ar datiem un informāciju ar citām iesaistītajām kontroles iestādēm.

No 2021. gada jūnija līdz oktobrim ELA kopā ar Eiropas Komisiju, Eiropas nedeklarēta darba apkarošanas platformu, EURES tīklu, ES valstīm un sociālajiem partneriem organizēja izpratnes veidošanas kampaņu “Tiesības visās sezonās”, pievēršot uzmanību nepieciešamībai veicināt taisnīgus un drošus darba apstākļus sezonas darbiniekiem, kas strādā visā ES. Kampaņu Latvijā organizēja Darba inspekcija. Darba inspekcija minētās kampaņas ietvaros īstenoja ne tikai darba vietu un darba apstākļu pārbaudi uzņēmumos, bet arī veica informatīvas aktivitātes, kā arī citus atbilstības nodrošināšanas pasākumus, lai veicinātu taisnīgus un drošus darba apstākļus sezonas darbiniekiem Latvijā. Darba inspekcija kampaņas “Tiesības visās sezonās” ietvaros veica 188 uzņēmumu apsekojumus, kuru galvenais mērķis bija mazināt un novērst iespējamus darba tiesību un darba aizsardzības pārkāpumus sezonas darbinieku nodarbināšanā, kā arī atgādināt, ka tiesības uz taisnīgiem un drošiem darba apstākļiem nav sezonāla rakstura, kā arī Darba inspekcijas sociālo tīkli kontos tika publicētas informatīvas ziņas (Twitter - 32, Facebook – 36).

Darba inspekcija 2021. gadā turpināja aktīvi līdzdarboties projektā “Transnacionālās sadarbības palielināšana nosūtīto darbinieku jomā” sadarbībā ar Francijas darba, nodarbinātības un profesionālās apmācības nacionālo institūtu. Projekta ietvaros notika seminārs par komplikātiem darbinieku nosūtīšanas gadījumiem, īpašu uzmanību pievēršot trešo valstu nosūtītajiem pilsoņiem. Darba inspekciju pārstāvji no Polijas, Igaunijas, Luksemburgas, Norvēģijas un Zviedrijas, kā arī ELA nacionālie sakaru pārstāvji piedalījās seminārā un pastāstīja savas valsts labās prakses pieredzi. 2021. gada 21. maijā notika projekta noslēguma konference, kurā tika prezentētas projekta labās prakses sadarbības aktivitātes.

2021. gadā Darba inspekcija piedalījās Ziemeļvalstu darba inspekciju projektā par neregistrētās nodarbinātības apkarošanu, kas tiek īstenots sadarbībā ar Zviedrijas Darba vides pārvaldi (vadošā institūcija), četrus Ziemeļvalstu darba inspekcijām un Igauniju. Projekta galvenais mērķis ir uzlabot pārrobežu sadarbību un informācijas apmaiņu starp Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm, kā arī sagatavot informatīvus materiālus par neregistrētā darba apkarošanu.

2014. gada 16. septembrī tika izveidota Ēnu ekonomikas apkarošanas padome, kuras mērķis ir Latvijā ēnu ekonomikas apkarošanas jomā koordinēt un uzraudzīt atbildīgo institūciju – valsts pārvaldes iestāžu un nevalstisko organizāciju darbību. Tā kā neregistrētā nodarbinātība ir viens no būtiskiem, ēnu ekonomiku izraisošiem faktoriem, minētajā padomē darbojas arī Darba inspekcija. 2021. gada 23. septembrī notikušajā Ēnu ekonomikas apkarošanas padomes sēdē tika izskatīts Ēnu ekonomikas ierobežošanas plāns 2021. - 2022. gadam (Plāns) projekts un apstiprināti pieci rīcības virzieni ēnu ekonomikas mazināšanai. Plāns paredz turpināt valsts pārvaldes iestāžu sadarbību, mērķtiecīgi veicot pasākumus noteiktas ēnu ekonomikas problēmas mazināšanai un ierobežojot ēnu ekonomiku kopumā. Plānā tika noteikti uzdevumi arī Darba inspekcijai:

- ✓ kontrolēt darba attiecības ogu un sēņu iepirkuma punktus;

- ✓ pilnveidot sadarbību starp iestādēm apsardzes nozares darbības sakārtošanai un ēnu ekonomikas mazināšanai;
- ✓ ierobežot neregistrēto nodarbinātību augļkopības un dārzenkopības nozarē, veicot kontroles pasākumus;
- ✓ efektīvizēt sadarbību starp iestādēm un kontroles pasākumus, kas vērsti uz ārzemnieku piesaisti nodarbinātības jomā Latvijā.

Darbojoties neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanā, Darba inspekcijas pārstāvji 2021. gadā piedalījās arī Iekšlietu ministrijas organizētajos starptautiskajos vebināros “Cilvēktirdzniecības darbaspēka ekspluatācijas nolūkā atklāšana un apsūdzības celšana. Somijas paraugprakse” un “Cilvēktirdzniecības darba ekspluatācijas nolūkos riski Norvēģijā”.

1.4.2. Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana – tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā

Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana ir Darba inspekcijas prioritāte, kuras īstenošanas ietvaros 2021. gadā tika organizētas četras tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā, kopā veikti 3 639 preventīvi apsekojumi⁴, īpašu uzmanību pievēršot bīstamo nozaru uzņēmumiem, kā arī organizēti semināri, konferences un citi sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi (skat. 2.2., 2.3., 2.4., 2.5.5. un 4. nodaļu), kā arī izveidoti 4 jauni moduļi tiešsaistes darba vides risku interaktīvas novērtēšanas rīkam (OiRA – Online interactive Risk Assessment) (skat. 2.3. un 4.1. nodaļu).

Tematisko pārbažu laikā kopā tika veikti 718 uzņēmumu apsekojumi ar pamatmērķi:

- ✓ uzņēmumā esošo darba apstākļu atbilstības darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām izvērtēšana;
- ✓ darba devēju faktiski paveiktā drošas darba vides izveidē izvērtēšana, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmumiem, kuros jau ir noticis nelaimes gadījums darbā;
- ✓ darba devēju uzmanības aktualizēšana un pievēršana darba aizsardzības jautājumiem;
- ✓ arodslimību un nelaimes gadījumu darbā risku mazināšana.

Vienlaicīgi ar uzņēmumu apsekošanu tematisko pārbažu laikā tika organizēti arī dažādi informēšanas pasākumi, kuru forma un saturs tika īpaši pielāgoti katrai tematiskajai pārbaudei un nozarei, lai sadarbība ar uzņēmējiem darba vides sakārtošanā būtu konstruktīva un mērķtiecīga.

Tematiskā pārbaude būvniecībā

2021. gadā no maija līdz septembrim tika organizēta tematiskā pārbaude būvniecībā, jo tā ir augsta riska nozare darba aizsardzības aspektā, tāpēc ir prioritāra, plānojot tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā. Kaut gan 2020. gadā būvniecībā darbā notikušo letālo nelaimes gadījumu skaits, salīdzinot ar 2019. gadu, bija samazinājies, 2021. gada tematiskās pārbaudes būvniecībā mērķis bija pārbaudīt uzņēmumu atbilstību darba aizsardzību un darba tiesības regulējošo normatīvo aktu prasībām, preventīvi veicinot darba vides drošību. Tematiskās pārbaudes laikā tika apsekoti 194 būvobjekti (plānots 190), kā rezultātā tika konstatēti 112 pārkāpumi, kuru novēršanai izdoti 57 rīkojumi (gandrīz katrā trešajā apsekotajā būvobjektā) un 2 brīdinājumi par darbības apturēšanu.

⁴ Preventīvo apsekojumu skaitā tiek iekļautas juridisku/fizisku personu preventīvas pārbaudes; apsekojumi uzņēmumos, kuros jau iepriekš ir konstatēti pārkāpumi; apsekojumi pēc darba devēja sagatavotā Akta par nelaimes gadījumu darbā izskatīšanas; apsekojumi uzņēmumos, kas iepriekš apturēti vai brīdināti par apturēšanu; apsekojumi rūpniecisko avāriju riska uzņēmumos; apsekojumi tematisko pārbažu ietvaros.

1. *tabula*: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos **būvniecības** uzņēmumos, kuru novēršanai izsniegts rīkojums

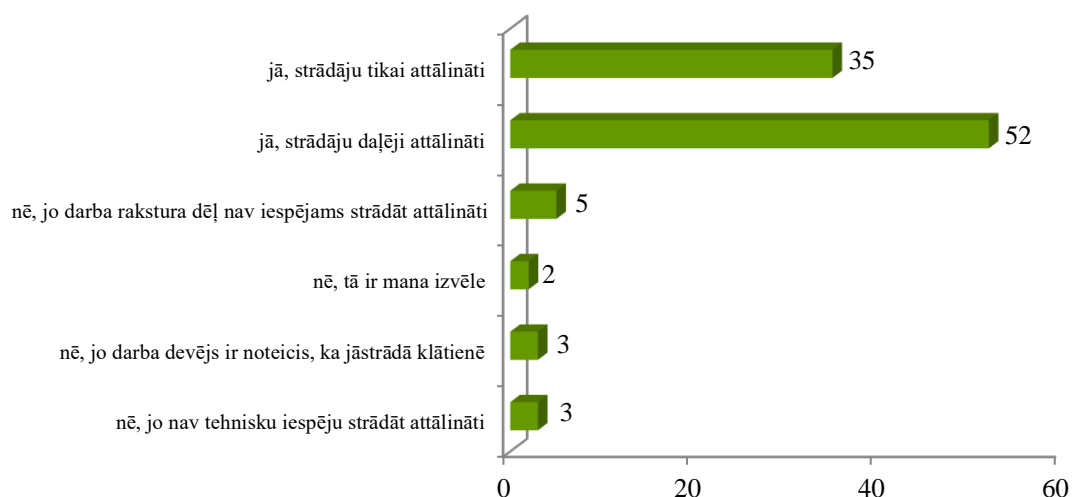
normatīvais akts	pārkāpumu skaits
Ministru kabineta (MK) 25.02.2003. noteikumi Nr.92 "Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus"	49 (44 %)
MK 20.08.2002. noteikumi Nr.372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus"	18 (16 %)
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	11(10 %)
MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	9 (8 %)
MK 18.03.2014. noteikumi Nr.143 "Darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā"	9 (8 %)
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	5 (4 %)
citi normatīvie akti	11 (10 %)
kopā	112 (100 %)

Tematiskās pārbaudes rezultāti ļauj secināt, ka pārbaudītajos būvniecības uzņēmumos vairumā gadījumu tiek ievērotas darba aizsardzības prasības, taču tika konstatēti arī normatīvo aktu pārkāpumi, kas saistīti ar būtiskiem riskiem nodarīnāto drošībai un veselībai, piemēram, 53 % jeb vairāk kā pusē pārbaudīto būvobjektu nebija veikti pasākumi pret caurkrišanas risku caur jumta klāju, bet 62 % būvobjektu nebija veikti drošības pasākumi būvbedru vai tranšeju malu nostiprināšanai. Elektroniskā darba laika uzskaites sistēma (EDLUS) atbilstoši likumam "Par nodokļiem un nodevām" bija ieviesta 101 pārbaudītajā būvobjektā jeb 52 % no visiem būvobjektiem, kuros EDLUS bija jābūt ieviestai.

Tematiskā pārbaude par attālinātā darba organizēšanu valsts pārvaldē

2021. gadā tika veikta tematiskā pārbaude par attālinātā darba organizēšanu 150 valsts un pašvaldību iestādēs (plānots 150). Valsts pārvaldes iestādes kā tematiskās pārbaudes mērķgrupa tika izvēlēta tāpēc, ka Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūta (RSU DDVVI) veiktajā pētījumā par Covid-19 pandēmijas ietekmi uz nodarbinātību tika konstatēts, ka pāreja uz attālināto darbu lēnāk un smagnējāk notika tieši valsts un pašvaldību iestādēs. Darba inspekcija tematiskās pārbaudes ietvaros veica divas aptaujas – nodarbināto un darba devēju (iestādes vadības pārstāvja - personāla speciālista un/vai darba aizsardzības speciālista) aptauju. Katrā aptaujā jautājumu formulējumi atšķīrās, bet to kopējais mērķis bija noskaidrot, kā valsts pārvaldē tiek organizēts attālinātais darbs gan no darba tiesiskā regulējuma, gan darba aizsardzības prasību ievērošanas viedokļa.

Nodarbināto aptauju interneta vietnē aizpildīja 7 202 darbinieki. Tās rezultāti liecina, ka 85 % nodarbināto valsts pārvaldē dažādā intensitātē strādā attālināti (skat. 5. grafiku).

5. *grafiks*: Nodarbināto aptaujas respondentu atbildes (%) uz jautājumu ‘Vai Jūs strādājat attālināti?’

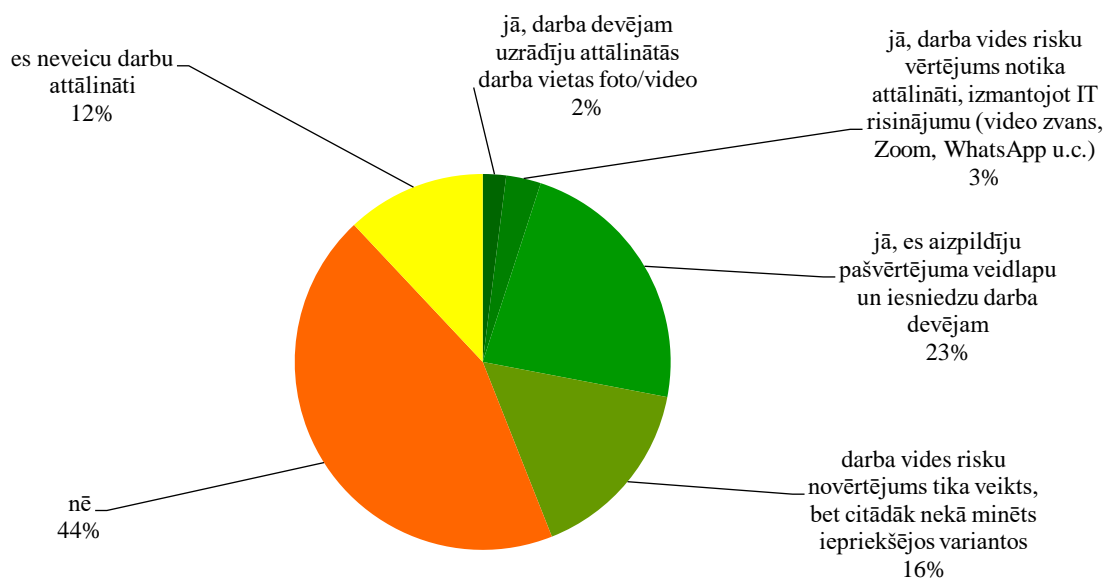
Arī 97 % darba devēju (iestādes vadība) uz jautājumu “Vai iestādē nodarbinātajiem ir nodrošināta iespēja strādāt attālināti?” atbildēja apstiprinoši.

Kā darbu veidi/amati, kuros nav iespējams strādāt attālināti, visbiežāk tika minēti lietveži, dežuranti, apsargi, IT speciālisti, dažāda veida saimnieciskais un tehniskais personāls, izglītības iestāžu speciālo priekšmetu skolotāji, dažāda veida medicīniskais personāls (medmāsas, speciālisti, sanitāri, terapeiti u.c.), laboranti, inspektori, policisti, ugunsdzēsēji, robežsargi, ieslodzījuma vietu personāls, sociālās aprūpes iestāžu darbinieki, darbinieki ar diennakts dežūru darba laiku, muzeju un bibliotēku darbinieki.

Nodarbināto aptaujā 34 % respondentu norādīja, ka, strādājot attālināti, darbam velta vairāk laika nekā strādājot birojā, 49 % - norādīja, ka viņu darba diena iekļaujas normālā darba laika ietvaros. Nodarbinātie arī norādīja, ka bieži vien saņem zvanus un e-pastus ārpus darba laika.

Attiecībā uz aprīkojumu, ko nodrošinājis darba devējs, nodarbinātie visbiežāk norādīja, ka tas ir dators, datora pele, monitors, klaviatūra, tālrunis. Uz jautājumu “Kādu personīgo darba aprīkojumu lietojat, strādājot attālināti?” saņemtajās atbildēs visbiežāk tika minēts galds, krēsls, interneta pieslēgums, tālrunis, austiņas u.c.

Nodarbināto aptaujā 44 % respondentu norādīja, ka nav veikts attālinātās darba vietas darba vides risku novērtējums. Savukārt, 33 % darba devēju sniegtajās atbildēs norādīts, ka attālināto darba vietu risku novērtējums nav veikts (skat. 6. grafiku). Atšķirība nodarbināto un darba devēju sniegtajās atbildēs varētu būt izskaidrojama ar to, ka risku novērtējums attālinātajām darba vietām ir veikts formāli, neiesaistot darbiniekus un/vai neiepapāzinot darbiniekus ar risku novērtēšanas rezultātiem un veicamajiem pasākumiem.

6. grafiks: Nodarbināto aptaujas respondentu atbildes (%) uz jautājumu ‘Vai darba devējs ir veicis Jūsu attālinātās darba vietas risku novērtējumu?’

Nodarbināto aptaujā 63 % respondentu uz jautājumu “Cik ērta (ergonomiska) ir Jūsu attālinātā darba vieta” atbildēja, ka darba vieta ir ērta vai ļoti ērta, bet 33 % - ka darba vieta ir neērta vai ļoti neērta.

Nodarbināto aptaujā viens no jautājumiem bija arī par veselības problēmām un pašsajūtu, strādājot attālināti. 36 % nodarbināto norādījuši, ka izjutuši sāpes balsta un kustību sistēmā (piemēram, plecos, sprandā, muguras jostas daļā, plaukstas locītavās u.c.) un 31% bijušas acu problēmas (piemēram, acu asarošana, nogurums, miglošanās, sausuma sajūta u.c.). Savukārt, gandrīz trešā daļa (30 %) aptaujāto nodarbināto nav izjutuši nekādas veselības vai fiziskā stāvokļa izmaiņas, strādājot attālināti. Saistībā ar pašsajūtu, strādājot attālināti, nodarbinātie norādīja uz šādām problēmām: garīgu nogurumu (26 %); trauksmi un nemieru (19 %); fizisku nogurumu (17%); vientulības sajūtu (15 %). Savukārt, darba devēju aptaujas rezultāti rāda, ka iepriekš minētās nodarbināto problēmas darba devēji cenšas risināt - 68 % darba devēju norādījuši, ka iestāde nodrošina psihoemocionālu atbalstu attālinātā darba veicējiem (piemēram, Valsts administrācijas skolas piedāvātās apmācības, virtuālu kopā būšanu svētkos, jubilāru virtuālu apsveikšanu, nosūta informatīvos materiālus e-pastos, atgādina par fizisko aktivitāšu nepieciešamību, organizē supervīzijas, nodrošina iespēju saņemt psihologa palīdzību, organizē kopīgas sporta aktivitātes ārā u.c.). Turklāt 82 % darba devēju nodrošināja arī darbiniekiem apmācības par attālināto darbu.

Kopumā var secināt, ka darba devējiem vēl daudz darāmā, lai nodrošinātu ergonomiski iekārtotas darba vietas attālinātā darba veikšanai, jo 77 % aptaujāto nodarbināto un 82 % aptaujāto darba devēju vēlētos turpināt strādāt attālināti arī pēc Covid-19 pandēmijas beigām.

Tematiskā pārbaude apsardzes uzņēmumos

2021. gada septembrī un oktobrī sadarbībā ar Valsts policiju (VP) tika organizēta tematiskā pārbaude apsardzes nozares uzņēmumos. Sākotnēji bija plānots, ka Darba inspekcija kopā ar VP dosies arī kopīgos apsekojumos, taču 2021. gada 9. oktobrī stājās spēkā MK rīkojums Nr.720 “Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu”, ar kuru gan VP, gan Darba inspekcijai tika uzdots veikt epidemioloģisko uzraudzību. Tā kā minētais uzdevums Covid-19 pandēmijas situācijā bija prioritārs, VP un Darba inspekcijas kopīgie apsekojumi netika organizēti.

Tematiskās pārbaudes ietvaros Darba inspekcija veica 62 apsekojumus (plānots 60). Apsekojumu rezultātā tika konstatēti 26 pārkāpumi, kuru novēršanai izdoti 11 rīkojumi.

2. *tabula*: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsektajos apsardzes uzņēmumos, kuru novēršanai izsniegts rīkojums

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
Darba likums	10 (38 %)
MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	6 (23 %)
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	5 (19 %)
Darba aizsardzības likums	2 (8 %)
MK 28.09.2021. noteikumi Nr.662 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai"	2 (8 %)
Eiropas parlamenta un un padomes regula REACH (EK) Nr.1907/2006	1 (4 %)
kopā	26 (100 %)

Tematiskajā pārbaudē apsardzes uzņēmumos, galvenokārt, tika konstatēti pārkāpumi darba tiesisko attiecību jomā - netiek veikta precīza darba laika uzskaitē un attiecīgi netiek apmaksāts virsstundu darbs un darbs svētku dienās; netiek nodrošināta darba un atpūtas laika ievērošana; netiek ievēroti Darba likumā noteiktie nosacījumi attiecībā uz summētā darba laika organizācijas noteikšanu. Savukārt, regulāru obligāto veselības pārbažu (OVP) neveikšana; atpūtas paužu neievērošana; sadzīves un atpūtas telpu neesamība; kā arī regulāras darba vides iekšējās uzraudzības neveikšana bija visbiežāk konstatētie pārkāpumi darba aizsardzības jomā apsardzes nozarē.

Tematiskā pārbaude bīstamo nozaru⁵ uzņēmumos

2021. gadā no septembra līdz decembrim tika organizēta tematiskā pārbaude bīstamo nozaru uzņēmumos. Tematiskās pārbaudes mērķis bija apsekt mazos un vidējos (līdz 249 nodarbinātajiem) uzņēmumus, kas strādā bīstamajās nozarēs, un, ja uzņēmums atbilst noteiktajiem kritērijiem, aicināt tos pieteikties atbalsta saņemšanai Darba inspekcijas īstenotā Eiropas sociālā fonda (ESF) projekta ietvaros, lai uzlabotu darba vides drošību (skat. arī 2.3. nodaļu). Tematiskās pārbaudes laikā tika veikti 312 apsekojumi (plānots 200). No apsekotajiem uzņēmumiem 99 iesniedza pieteikumus atbalsta saņemšanai.

1.5. Padotībā esošās iestādes

Darba inspekcijas padotībā nav nevienas iestādes.

⁵ Bīstamās nozares tiek noteiktas atbilstoši MK 08.02.2005. noteikumu Nr.99 "Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju" 1. pielikumam.

2. Valsts darba inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

3. tabula: Darba inspekcijai piešķirtā valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (euro)⁶

Nr.p.k.	finansiālie rādītāji	2020. gadā (faktiskā izpilde)	2021. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	resursi izdevumu segšanai (kopā)	4 148 487	4 730 274	4 579 994
1.1.	dotācija	4 083 487	4 730 274	4 579 994
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	-	-	-
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
1.5.	transferti	65 000	-	-
2.	izdevumi (kopā)	4 055 597	4 795 274	4 644 994
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 964 373	4 705 660	4 620 382
2.1.1.	kārtējie izdevumi	3 783 697	4 375 746	4 310 661
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	132 404	228 055	222 005
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	854	183	183
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	47 418	101 676	87 533
2.2.	izdevumi kapitālajiem ieguldījumiem	91 224	89 614	24 612
3.	finansēšana	20 001	65 000	65 000

Darba inspekcijas pamatdarbība tika nodrošināta no valsts budžeta programmas 21.00.00 "Darba apstākļu uzlabošana" apakšprogrammas 21.01.00 "Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība" finanšu līdzekļiem, kuru kopējais izlietojums 2021. gadā bija 3 658 550 euro.

No valsts budžeta apakšprogrammas 97.02.00 "Nozares centralizēto funkciju izpilde" finanšu līdzekļiem 2021.gadā izmantoti 39 163 euro, no tiem 32 875 euro tika izmantoti Darba inspekcijā nodarbināto veselības apdrošināšanai un 6 288 euro tika izmantoti materiāli tehniskās bāzes (datortehnikas) atjaunošanai.

No valsts budžeta apakšprogrammas 63.07.00 "Eiropas Sociālā fonda īstenotie projekti labklājības nozarē (2014. - 2020.)" finanšu līdzekļiem 2021. gadā tika izmantoti 947 281 euro ESF projekta Nr.7.3.1.0/16/I/001 "Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana" īstenošanai.

⁶ Tajā skaitā valsts budžeta apakšprogrammās 21.01.00 „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība”, 97.02.00 “Nozares centralizēto funkciju izpilde” un 63.07.00 “Eiropas Sociālā fonda īstenotie projekti labklājības nozarē (2014. -2020.)” paredzētais finansējums.

2.2. Budžeta programmas rezultātīvo rādītāju izpildes analīze

Saskaņā ar valsts budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktajiem politikas rezultātīvajiem rādītājiem 2021. gadā bija plānots veikt 10 000 uzņēmumu apsekojumus. 2021. gadā Darba inspekcija kopā veica 10 026 uzņēmumu apsekojumus (100% no plānotā). Būtiski uzsvērt, ka 2021. gadā Darba inspekcijai noteikto rezultātīvo rādītāju izpildi dažādos aspektos būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumu ievērošana, t.sk. darba veikšana attālināti.

2021. gadā bija plānots veikt 3 000 preventīvos apsekojumus, no tiem 600 apsekojumus tematisko pārbaužu ietvaros. 2021. gadā tika veikti 3 639 preventīvi apsekojumi (121 % no plānotā), no tiem tematisko pārbaužu ietvaros 718 apsekojumi (120 % no plānotā) (plašāk skat. 1.4.2. nodaļu).

Saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu bija plānots veikt 2 000 apsekojumus, no kuriem 25% būtu rezultātīvi⁷, bet atkārtoto apsekojumu īpatsvars uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks, veido vismaz 10 %. 2021.gadā saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu tika veikti 1 860 apsekojumi (93% no plānotā), no kuriem 31 % bija rezultātīvi, bet atkārtoti tika apsekoti 13 % augsta neregistrētās nodarbinātības riska uzņēmumi (plašāk skat. 1.4.1. nodaļu).

2021. gadā bija plānots 5% no visiem Darba inspekcijas apsekojumiem veikt ar nolūku pārbaudīt uzņēmumus, kuros iepriekš jau bijuši konstatēti pārkāpumi darba aizsardzībā un / vai darba tiesībās, lai novērtētu, vai un kā pārkāpumi ir novērsti. 2021. gadā tika veikti 717 apsekojumi ar iepriekš minēto nolūku, kas veidoja 7 % no visa Darba inspekcijas veikto apsekojumu skaita.

2021. gadā bija plānots panākt, ka no Darba inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem tiek novērsti vismaz 80 %. Kopā tika novērsts 90 %. Par rīkojumā norādīto pārkāpumu novēršanu darba devēji Darba inspekcijai paziņo rakstveidā, atsūtot vēstuli, vai, izmantojot e-pakalpojumu „Darba devēja paziņojums Valsts darba inspekcijai par novērstajiem pārkāpumiem”. Pilnīgi visu Darba inspekcijas amatpersonu konstatēto pārkāpumu novēršanu kavē un ietekmē dažādi apstākļi, lielākoties tie ir saistīti ar finanšu līdzekļu nepietiekamību, uzņēmumu maksātnespēju vai darbības izbeigšanu vispār.

2021. gada ES sabiedrības informēšanas kampaņas „Strādā gudri, nevis smagi” pasākumu ietvaros tika izglītoti 3 660 interesenti (plānots – 200). Sākotnēji kampaņas pasākumus bija plānots organizēt tikai klātienē un atbilstoši tam tika plānots arī tajos izglītojamo personu skaits. Covid-19 pandēmijas situācijā, ievērojot epidemioloģisko drošību, kampaņas pasākumi tika organizēti attālināti, pārraidīti *Facebook* un *Youtube* tiešraidēs, kā arī tos varēja noskatīties ierakstā, tāpēc plānotais rādītājs tika būtiski pārpildīts (plašāk skat. 2.4. nodaļu).

Būtiska Darba inspekcijas darbības sastāvdaļa ir sabiedrības izglītošana par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jautājumiem. Valsts budžeta programmā tika plānots Darba inspekcijas organizētajos pasākumos izglītēt 650 interesentus. 2021. gadā organizētajos semināros kopā tika izglītotas 3 554 personas. Ievērojot epidemioloģisko drošību, informēšanas pasākumi tika organizēti galvenokārt attālināti, tāpēc tajos varēja piedalīties būtiski lielāks dalībnieku skaits nekā sākotnēji plānots (plašāk skat. 4.1. nodaļu).

2021. gadā saskaņā ar valsts budžeta programmā noteiktajiem rezultātīvajiem rādītājiem tika plānoti 1 350 publicitātes pasākumi par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem. 2021. gadā plašsaziņas līdzekļiem tika sniegta informācija 2 278 dažāda veida un formāta publikācijās un sižetos (preses relīzes, iniciēti materiāli un sižeti, kā arī publikācijas, kas sagatavotas vai pārpublicētas, balstoties uz Darba inspekcijas mājaslapā www.vdi.gov.lv vai Darba inspekcijas uzturētajā mājaslapā www.stradavesels.lv, kā arī Darba inspekcijas sociālajos

⁷ Par rezultātīvu apsekojumu uzskatāms tas, kura rezultātā uzņēmumā ir atklātas neregistrēti nodarbinātas personas, t.i., personas, ar kurām nav noslēgti rakstveida darba līgumi un/vai kuras darba devējs nav deklarējis VID kā darba ņēmējus.

tīklos atrodamo informāciju u.c.). Rezultatīvais rādītājs pārsniegts par 69 %, jo 2021. gadā bija būtiski un nepieciešami sniegt sabiedrībai pēc iespējas plašu informāciju par korektu darba tiesisko attiecību un darba vides sakārtošanu atbilstoši Latvijā noteiktajiem Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumiem.

2.3. Eiropas Sociālā fonda projekta īstenošanas rezultāti

2021. gadā tika turpināta ESF projekta “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” īstenošana, kura mērķis ir uzlabot darba drošību uzņēmumos, īpaši bīstamo nozaru uzņēmumos (uzņēmumos, kuri darbojas kādā no MK 08.02.2005. noteikumu Nr. 99 “Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju” 1. pielikumā noteiktajiem komercdarbības veidiem).

2021. gadā ESF projekta ietvaros īstenotās aktivitātes:

- ✓ uzsākta pētījuma “Darba apstākļi un riski Latvijā 2019. – 2021.” īstenošana;
- ✓ uzsākta satura izstrāde elektroniskajai darbinieku apmācības sistēmai;
- ✓ izstrādāti 4 OiRA moduļi: “apģērbu ražošana”, “sociālā aprūpe, t.sk. ar izmitināšanu”, “poligrāfija” un “veselības aprūpe”;
- ✓ saņemti 219 uzņēmumu pieteikumi konsultatīvā atbalsta saņemšanai;
- ✓ Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS) un Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) kopā sniegušas 1 180 konsultācijas darbiniekiem un darba devējiem darba tiesību un darba aizsardzības jautājumos;
- ✓ LBAS darba strīdu / domstarpību gadījumos sagatavoja 10 prasību pieteikumus tiesai un organizēja 27 izglītojošās aktivitātes izglītības iestāžu audzēkņiem, t.sk. zināšanu pārbaudes konkursu profesionālo skolu audzēkņiem “PROFS 2021”;
- ✓ RSU DDVVI organizēja 52 pasākumus darbiniekiem un darba devējiem - 23 apmācības preventīvās kultūras paaugstināšanai un 29 tematiskos seminārus par aktuālām tēmām darba aizsardzības jomā;
- ✓ LBAS un LDDK veikušas kolektīvās pārrunas ar 37 uzņēmumiem, no tiem 8 uzņēmumi veikuši darba vides uzlabojumus;
- ✓ RSU DDVVI organizēja 36 seminārus un nodrošināja 79 konsultācijas par darba vides risku, īpaši, bioloģisko risku, mazināšanu un prevenciju;
- ✓ organizētas apmācības Darba inspekcijas amatpersonām un darbiniekiem: A moduļa 1., 2. un 3. nedēļas apmācības (33 dalībnieki); B moduļa apmācības par tēmu ‘slimnīcu, sociālās aprūpes centru nozare’, ‘tekstilizstrādājumu ražošana un tīrīšana, ‘lauksaimniecība’, ‘loģistikas, noliktavu un transporta nozare’ un ‘pārtikas ražošana’ (53); kā arī C moduļa apmācības par tēmu ‘Valsts darba inspekcijas darbinieku un amatpersonu angļu valodas zināšanu un kompetenču paaugstināšana’, ‘Juridisko tekstu rakstīšana un analīze’, ‘Tiesu prakse darba aizsardzības un darba tiesību jautājumos’ un ‘Stresa vadība un konfliktu risināšana’ (47);
- ✓ nodrošinātā Dabru inspekcijas pārstāvju dalība ikgadējā Baltijas valstu darba inspekciju sanāksmē, kas norisinājās Klaipēdā (Lietuva);
- ✓ 1. decembrī attālināti tika organizēta starptautiskā darba aizsardzības konference “Jaunā realitāte – dzīve ar Covid-19”;
- ✓ Darba inspekcija ar SIA “PR KVADĀTS” noslēdza līgumu par kampaņas “Esi drošs, ka darbs ir drošs!” nodrošināšanu, līguma periods ir no 2021. gada 15. decembra līdz 2022. gada 19. aprīlim; kampaņas “Esi drošs, ka darbs ir drošs!” mērķis ir veicināt sabiedrības izpratni par darba aizsardzības nozīmīgumu un praktiskās pielietošanas vajadzību un efektivitāti, kā arī piesaistīt bīstamo nozaru uzņēmumus projektam un popularizēt iespēju bīstamo nozaru uzņēmumiem saņemt atbalstu darba aizsardzības jautājumu sakārtošanai;
- ✓ atbilstoši Darba inspekcijas ar SIA “Baltic Communication Partners” 2020. gada 2. novembrī noslēgtajam līgumam par videomateriāla izstrādi par darba tiesisko attiecību un

darba aizsardzības nozīmīgumu, praktiskās pielietošanas vajadzību un efektivitāti tika izstrādāti 12 video padomi un 12 videofilmas.

2.4. Eiropas informatīvā kampaņa „Strādā gudri, nevis smagi”

Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra, kas koordinē regulārās Eiropas informatīvās kampaņas darba aizsardzības jomā, 2020. gadā mainīja Eiropas informatīvās kampaņas garumu – ja iepriekš kampaņu atklāja aprīlī un noslēdza nākamā gada rudenī, tad Eiropas informatīvā kampaņa „Strādā gudri, nevis smagi” tika atklāta 2020. gada rudenī, bet noslēgta tā tiks 2022. gada rudenī.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī 2021. gadā centrālās kampaņas aktivitātes bija labas prakses balvas konkurss “Zelta ķivere” un ikgadējā konference. “Zelta ķiveres” konkursā tika meklēti Latvijas uzņēmumu, valsts un pašvaldību iestāžu labas prakses piemēri - dažādi risinājumi, kas ieviesti, lai uzlabotu darba vides ergonomiku. Labas prakses balvas konkurss “Zelta ķivere” Latvijā notika jau 17. reizi, turklāt tajā piedalījās rekordliels dalībnieku skaits – ar saviem labas prakses piemēriem vēlējās dalīties 22 uzņēmumi. Konkurss noslēdzās 2021. gada 29. oktobrī ar Darba inspekcijas organizētu konferenci “Strādā gudri”. Ņemot vērā lielo dalībnieku skaitu, lai nodrošinātu iespēju visiem dalībniekiem dalīties ar savu pieredzi, ikgadējā konference tika organizēta divās kārtās: 28. oktobrī tiešsaistes konferences fokuss bija ergonomisko darba apstākļu uzlabošana birojā un attālinātajā darbā, kas tika organizēta kopā ar Latvijas Ergonomikas biedrību, bet pārējie piemēri tika prezentēti tiešsaistes konferencē 29. oktobrī. Kopumā no 2021. gada 28. oktobra līdz 2022. gada 1. jūnijam abus minētos pasākumus sociālajos tīklos *Youtube* un *Facebook* ir noskatījušies aptuveni 4 000 lietotāji.

Konferences “Strādā gudri” ietvaros tika godināti un apbalvoti labas prakses balvas “Zelta ķivere” konkursa laureāti: SIA “Silkeborg Spaantagning Baltic” tika atzīts par labāko piemēru mazo uzņēmumu kategorijā, bet SIA “Severstal Distribution” – par labāko uzņēmumu grupā, kuros strādā vairāk par 100 darbiniekiem.

SIA “Silkeborg Spaantagning Baltic” balvu saņēma par piemēru, kuru var raksturot ar vārdiem “mazie soļi uz lielo mērķi - ergonomiski un droši iekārtota darba vieta”. SIA “Silkeborg Spaantagning Baltic” piemēra risinājumā bija izmantoti ražošanā pielietotie materiāli un tā pamatā bija uzņēmuma darbinieku idejas un darbs. Minētais piemērs tika iesniegts arī Eiropas līmeņa labas prakses balvas konkursam, kurā tas tika atzīts par vienu no astoņiem labākajiem piemēriem un tiks apbalvots 2022. gada rudenī Eiropas kampaņas „Strādā gudri, nevis smagi” noslēguma pasākumā.

Savukārt, SIA “Severstal Distribution” balvu saņēma par visaptverošu pieeju ergonomiskas darba vides izveidošanā ar mērķi samazināt fizisko faktoru ietekmi uz darbinieku veselību, lai kvalificēti un pieredzējuši darbinieki nemeklētu citu darbu un tādējādi samazinātos uzņēmuma zaudējumi.

Kampaņas „Strādā gudri, nevis smagi” ietvaros tika organizēti arī vairāki semināri, kuros, galvenokārt, darba devēji tika mudināti uzlabot darba vidi: 2021. gada pavasarī tika organizēta tiešsaistes diskusija “Ergonomiska darba vieta – utopija vai realitāte”, bet rudenī notika seminārs par individuālajiem palīg līdzekļiem, kas var uzlabot ergonomiskos darba vides apstākļus. Jāpiebilst, ka kopējais 2021. gadā ES kampaņā izglīto personu skaits vairs nav uzskatāms par reprezentatīvu rādītāju, jo visu pasākumu ieraksti ir pieejami Darba inspekcijas *YouTube* kontā, un interesanti tos turpina skatīties un izglītoties arī pēc pasākuma norises datuma.

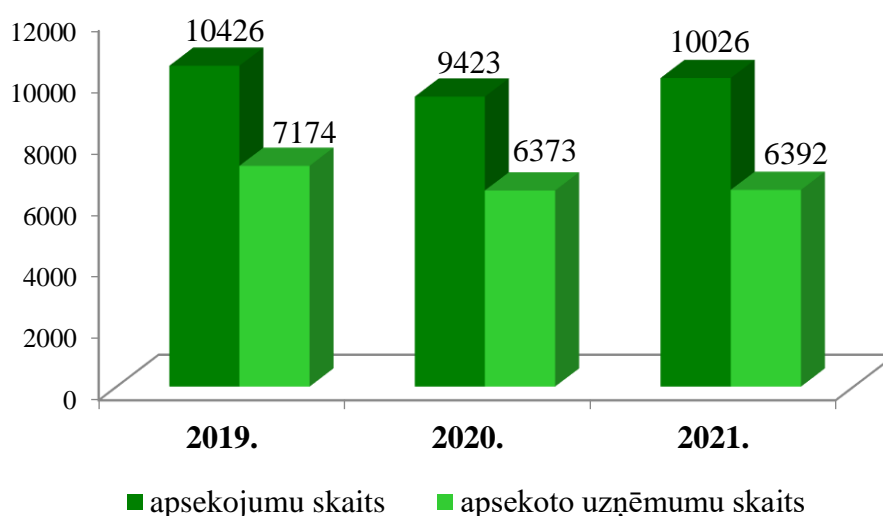
2.5. Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi

2.5.3. Uzņēmumu apsekošana

Galvenā metode, ko Darba inspekcija izmanto, uzraugot un kontrolējot darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu, ir uzņēmumu apsekošana. Darba inspekcijas amatpersonu mērķis, apsekojot uzņēmumu, ir apzināt faktisko situāciju uzņēmumā

darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā, novērtēt tās atbilstību spēkā esošo normatīvo aktu prasībām un panākt, lai darba devēji faktiski nodibinātas darba tiesiskās attiecības sakārtotu arī dokumentāri atbilstoši normatīvo aktu prasībām, un gan darba devēji, gan nodarbinātie godprātīgi pildītu pienākumus un izmantotu savas tiesības, kā arī, lai uzņēmumos tiktu izveidota un uzturēta nodarbināto veselībai droša un nekaitīga darba vide. Nepilnību vai pārkāpumu konstatēšanas gadījumā tiek pieņemts lēmums par efektīvāko rīcības veidu, lai panāktu darba vides sakārtošanu uzņēmumā, nodrošinot nodarbināto veselībai un dzīvībai nekaitīgus darba apstākļus. 2021. gadā, ievērojot Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumus, daļa uzņēmumu pārbaužu tika veiktas attālināti, saziņu ar uzņēmumiem organizējot elektroniskā un rakstveida procesā, kas protams, būtiski ietekmēja gan pārbaudes norises laiku, gan kopā veikto apsekojumu skaitu.

2021. gadā Darba inspekcijas amatpersonas veikušas 10 026 apsekojumus 6 392 uzņēmumos (skat. 7. grafiku). No 2021. gada 9. oktobra, kad stājās spēkā MK rīkojums Nr.720 “Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu”, līdz gada beigām veikts 151 apsekojums ar mērķi uzraudzīt epidemioloģiskās drošības prasību ievērošanu uzņēmumos.

7. grafiks: Apsekojumu un apsekoto uzņēmumu skaita dinamika (2019. – 2021.)

Darba inspekcijas amatpersonas 2021. gadā konstatēja 3 336⁸ pārkāpumus, no tiem:

- ✓ 2 941 – darba aizsardzības normatīvo aktu prasību pārkāpumi;
- ✓ 395 – darba tiesību normatīvo aktu prasību pārkāpumi⁹.

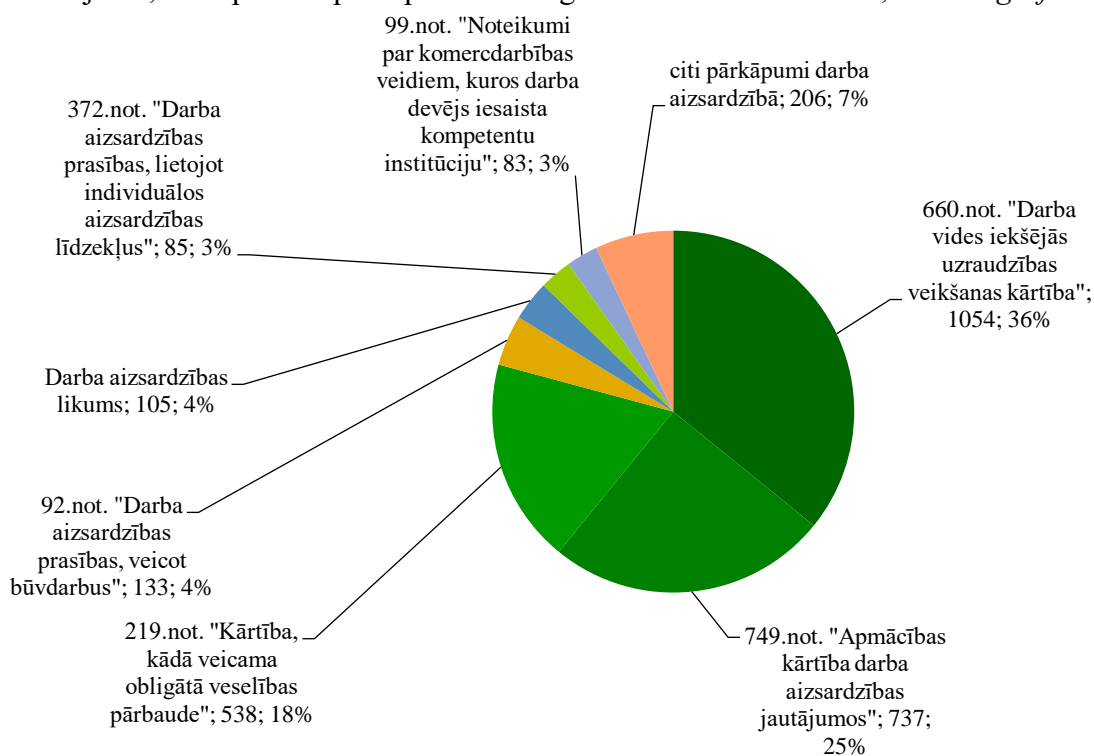
2021. gadā konstatēto pārkāpumu skaita samazinājumu, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežošanai noteiktie epidemioloģiskās drošības pasākumi - uzņēmumi, kuru darba specifika to atļāva, bija pārorientējušies darbam attālināti, bet daļa uzņēmumu savu darbību slēdza pilnībā vai daļēji, nosūtot nodarbinātos dīkstāvē, kā arī Darba inspekcijas uzņēmumu kontrolē un uzraudzībā arvien vairāk un efektīvāk īstenotais “konsultē vispirms” princips. “Konsultē vispirms” principa īstenošanas ietvaros darba devējiem tiek dota iespēja uzsāktas administratīvās lietvedības ietvaros saņemt konsultāciju un novērst pārkāpumus līdz lietas izskatīšanai, ja darba devējs to paveic, tad vairs nav nepieciešamības izdot

⁸ 2021. gada statistiskajā informācijā par konstatētajiem pārkāpumiem nav iekļauti pārkāpumi, par kuriem piemērots administratīvais sods, jo no 2020. gada 1. jūlija visa informācija par Darba inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem, par kuriem piemērots administratīvais sods, tiek ievadīta APAS, līdz ar to Darba inspekcijas Informācijas sistēmas datu bāzēs nav iespējams apkopot un ranžēt datus par konstatētajiem pārkāpumiem, par kuriem piemērots administratīvais sods 2021. gadā.

⁹ 2021. gadā konstatēto darba tiesību normatīvo aktu prasību pārkāpumu skaita būtiskais samazinājums izskaidrojams ar to, ka par minētajiem pārkāpumiem, galvenokārt, tiek piemērots administratīvais sods, bet visi dati par tiem tiek ievadīti APAS un Darba inspekcija tos pašlaik nevar apkopot un ranžēt pēc saviem kritērijiem.

administratīvo aktu ar piespiedu pienākumu uzdošanu. “Konsultē vispirms” principa piemērošana veicina arī veiksmīgākas sadarbības veidošanos ar darba devēju..

Darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi veido 88 % no visiem Darba inspekcijas amatpersonu 2021. gadā konstatētajiem pārkāpumiem. Normatīvos aktus darba aizsardzības jomā, kuru prasību pārkāpumi 2021. gadā konstatēti visbiežāk, skat. 8. *grafikā*.

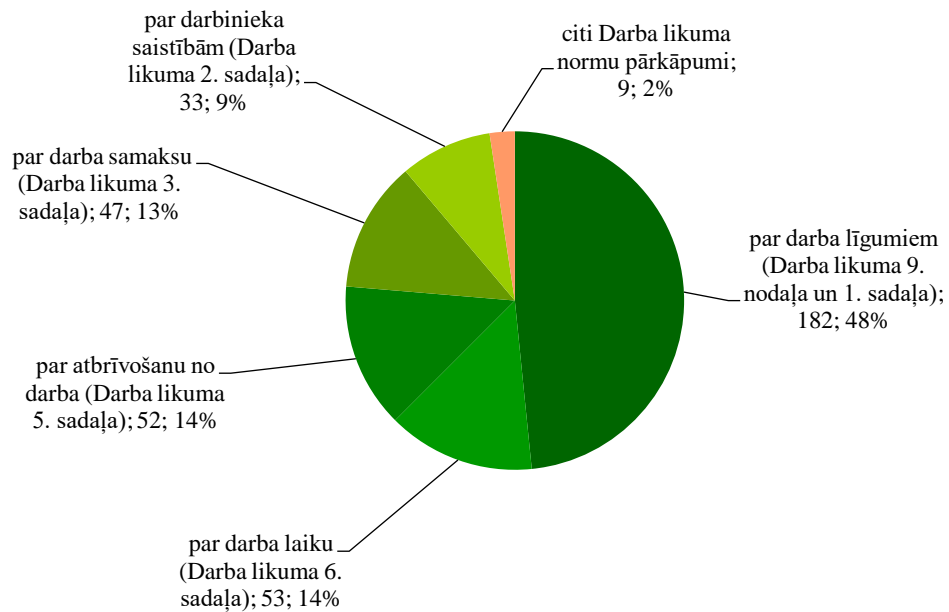

8. *grafiks*: Normatīvie akti darba aizsardzības jomā, kuru prasību pārkāpumi 2021. gadā konstatēti visbiežāk

2021. gadā, tāpat kā iepriekš, visbiežāk pārkāptās normatīvo aktu prasības darba aizsardzībā nav būtiski mainījušās:

- ✓ MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” – nav novērtēti visi konkrētā uzņēmuma darba vidē pastāvošie riska faktori, darba vides riski nav pārvērtēti vismaz reizi gadā, nav sagatavots darba aizsardzības pasākumu plāns, nodarbinātie nav informēti par darba vidē esošajiem riska faktoriem un to mazināšanas / novēršanas pasākumiem u.c.;
- ✓ MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” - nav veikta nodarbināto instruēšana darba aizsardzībā (ievadapmācība, sākotnējā instruktāža, atkārtotā instruktāža u.c.); nav ievērots periodiskums atkārtotām instruktāžām; instruēšana nav veikta pēc būtības, bet formāli – nodarbinātais tikai parakstījies instruktāžu reģistrācijas žurnālā; instrukcijas nav aktualizētas un ir saturiski nepilnīgas (tajās nav iekļauti visi pastāvošie darba vides riska faktori, individuālo aizsardzība līdzekļu lietošanas nosacījumi u.c.); nepietiekamās un / vai nepilnīgās apmācības dēļ nodarbinātie arī nezina, kā strādāt droši savā darbavietā un pareizi rīkoties problēmsituācijās vai ārkārtas gadījumos;
- ✓ MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” – nodarbinātie netiek nosūtīti uz pirmreizējo OVP un periodiskajām OVP.

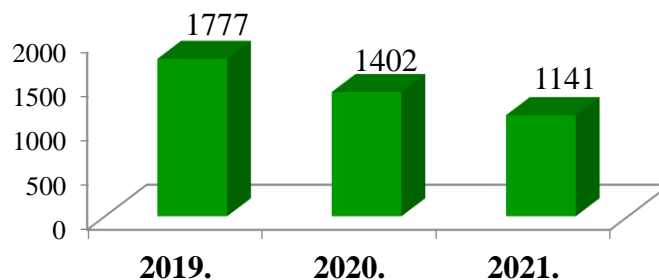
Darba tiesības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi veido 12 % no visiem Darba inspekcijas amatpersonu 2021. gadā konstatētajiem pārkāpumiem. Savukārt, 95 % no konstatētajiem darba tiesību pārkāpumiem veido Darba likuma normu pārkāpumi (skat. 9. *grafiku*).

9. grafiks: Darba likuma normas, kuru pārkāpumi 2021. gadā konstatēti visbiežāk

2021. gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, darba devēji visbiežāk nav ievērojuši Darba likuma 40. panta prasības, kuru pārkāpumi veido 46 % no visiem darba tiesisko attiecību pārkāpumiem. Konstatētie pārkāpumi saistīti ar darba līguma saturu – tajā netiek ietverta visa informācija, kas ir norādīta Darba likuma 40. pantā, piemēram, nav norādīts nolīgtais dienas vai nedēļas darba laiks, darba samaksas apmērs un izmaksas laiks, ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma ilgums, darbinieka amats u.c. Minētos pārkāpumus darba devēji pieļauj gan nezināšanas dēļ, gan ar vēlmi manipulēt ar nodarbināto darba laiku un tā uzskaiti. Būtisku darba tiesību pārkāpumu daļu (24%) veido pārkāpumi, kas ir saistīti ar darba samaksu, t.sk. par nodarbinātajam atlaišanas dienā neizmaksātajām visām pienākošajām naudas summām.

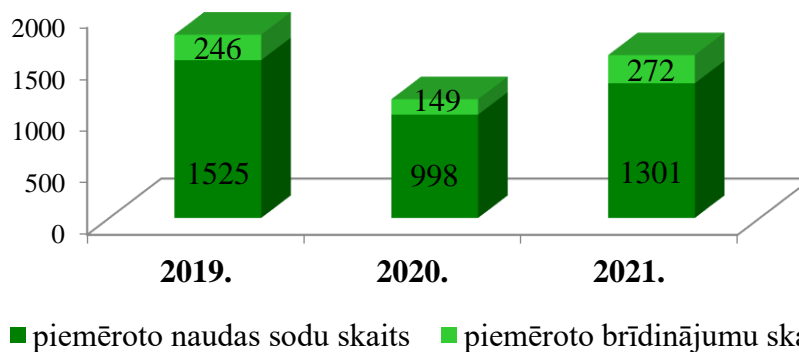
Darba inspekcijas amatpersonas 2021. gadā darba devējiem izsniedza 1 141 rīkojumu ar norādi konkrētā termiņā novērst konstatētos pārkāpumus (skat. 10. grafiku).

10. grafiks: Izsniegto rīkojumu skaita dinamika (2019. – 2021.)

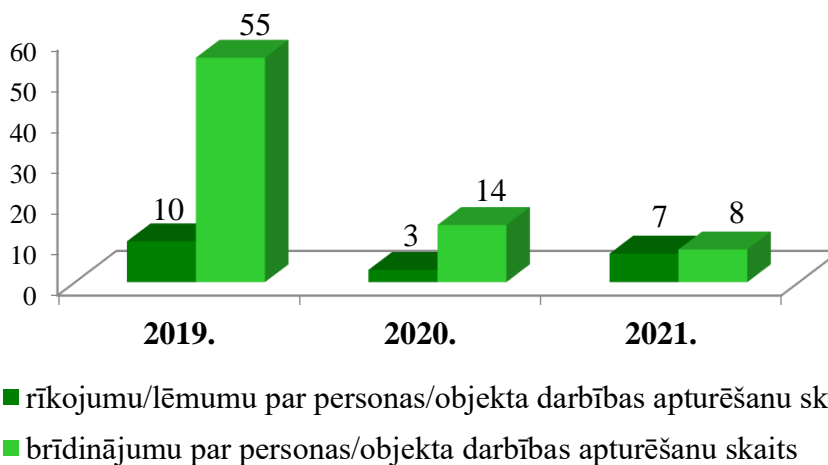
Izsniegto rīkojumu skaitam jau vairākus gadus pēc kārtas ir tendence samazināties. Trīs gadu periodā tas ir samazinājies par 41 %. Arī izsniegto rīkojumu skaita īpatsvaram attiecībā pret veikto apsekojumu skaitu ir tendence samazināties (apsekojumu skaitu skat. 7. grafikā). 2021. gadā to, protams, ietekmēja gan Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumu ievērošana (t.sk. daļai uzņēmumu bija dīkstāve, darbs attālināti), gan arī aktīva un efektīva „Konsultē vispirms” principa piemērošana praksē. Darba inspekcijas rīkojumā ir norādīts konkrēts pārkāpums, kas jānovērš, un termiņš, kādā pārkāpums jānovērš. Rīkojuma izpilde neuzliek darba devējam papildu finansiālo, administratīvo vai cita veida slogu, jo būtībā paredz tikai minimālo darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības prasību izpildes nodrošināšanu, lai uzņēmums savā darbībā nepārkāptu normatīvo aktu prasības.

Ievērojot „Konsultē vispirms” un samērības principu starp administratīvo nodarījumu, tā sekām un piemērotā soda lielumu, Darba inspekcijas amatpersonas 2021. gadā par darba tiesisko attiecību, darba aizsardzības normatīvo aktu un Valsts darba inspekcijas likuma pārkāpumiem darba devējiem piemēroja 1 573 administratīvos sodus (skat. 11. grafiku). Piemēroto naudas sodu summa - 488 120,50 euro¹⁰.

11. grafiks: Piemēroto administratīvo sodu struktūras un skaita dinamika (2019. – 2021.)

Konstatējot pārkāpumus, kas rada tiešus draudus nodarbināto veselībai un dzīvībai, Darba inspekcijas amatpersonas 2021. gadā izdeva 6 rīkojumus un 1 lēmumu par personas / objekta darbības apturēšanu, kā arī 8 brīdinājumus par personas / objekta darbības apturēšanu (skat. 12. grafiku).

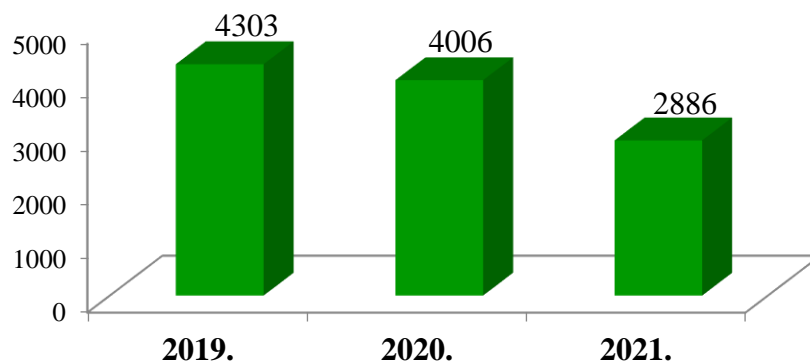
12. grafiks: Rīkojumu/lēmumu par personas / objekta darbības apturēšanu skaita un brīdinājumu par apturēšanu skaita dinamika (2019. – 2021.)

No 15 rīkojumiem / lēmumiem / brīdinājumiem par personas / objekta darbības apturēšanu 10 tika izdoti saistībā ar nedrošu darbu augstumā, t.sk. uz nedrošām vai nepilnīgi uzbūvētām sastatnēm, nedrošu darbu uz jumta, nenorobežotām atverēm grīdā, bez pretkritiena sistēmām u.c., 1 – saistībā ar darbu tranšejā, kurai nav nostiprinātas sānu malas, 1 – saistībā ar nedrošu darba vidi būvobjektā, kas apdraud nodarbināto veselību un dzīvību, 1- saistībā ar nedroša lifta lietošanu un 2 – saistībā ar zāgu, kam nebija atbilstošu aizsargu, lietošanu.

¹⁰ Dati par Darba inspekcijas piemēroto administratīvo sodu skaitu un summu no APAS.

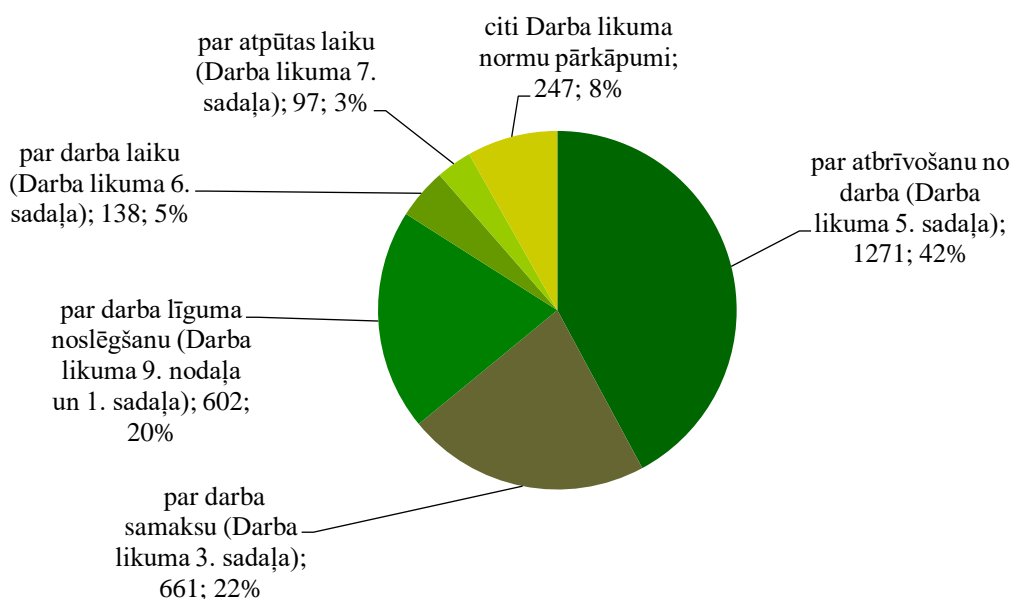
2.5.2. Iesniegumu izskatīšana

Darba inspekcijas amatpersonas 2021. gadā Iesniegumu likumā noteiktajā kārtībā izskatīja 2886 fizisko un juridisko personu iesniegumus, kuros bija norādīti 3 370 iespējamie pārkāpumi, no tiem darba tiesību jomā – 3 091 pārkāpums (91,7 %), darba aizsardzības jomā – 266 (7,9 %), citi – 13 (0,4 %). 2021. gadā izskatīto iesniegumu skaits, salīdzinot ar 2020. gadu, ir samazinājies par 28 % (skat. 13. grafiku). Tas saistīts ar Covid-19 pandēmijas radīto situāciju, kuru risinot nodarbinātie un darba devēji Darba inspekcijā vairāk vērsās pēc padoma un konsultācijām (vairāk skat. 2.5.5. nodaļā).

13. grafiks: Izskatīto iesniegumu skaita dinamika (2019. – 2021.)

No visiem iesniegumos norādītajiem iespējamajiem pārkāpumiem 3 016 jeb 89 % bija Darba likuma normu pārkāpumi (skat. 14. grafiku).

14. grafiks: Darba likuma sadaļas, kurās iekļauto normu iespējamie pārkāpumi norādīti 2021. gadā izskatītajos iesniegumos

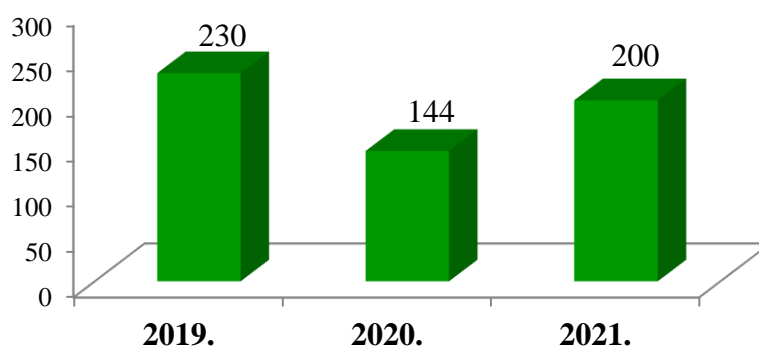
Proporcionāli visvairāk iesniegumos norādītie iespējamie pārkāpumi bija saistīti ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu (Darba likuma 5. sadaļa), no tiem lielākā daļa jeb 81 % - par darbiniekam pienākošos naudas summu izmaksu (Darba likuma 128. pants). Darba devējs, izbeidzot darba tiesiskās attiecības, darbiniekam nav izmaksājis visas pienākošās naudas summas (pilnu aprēķinu), piemēram, nav aprēķinājis un izmaksājis atlīdzību par neizmantoto atvaļinājumu vai izmaksājis

nepilnu atlīdzību. Jāpiebilst, ka Darba likuma 128. pants ir norma, kuras iespējamie pārkāpumi Darba inspekcijas izskatītajos iesniegumos jau vairākus gadus pēc kārtas ir bijuši norādīti visbiežāk, 2021. gadā – 1 026 gadījumos.

2021. gadā, tāpat kā iepriekš, vairāk kā puse no visiem izskatītajiem iesniegumiem (1 555 jeb 54 %) bija saistīti ar nopelnītās naudas neizmaksāšanu darbiniekam (Darba likuma C daļas 3. sadaļa, 128. pants, 149. panta piektā daļa) – darba algas izmaksas kavējumi, piemaksu neizmaksa, pilna aprēķina neizmaksa u.c.

Iesniegumu izskatīšanas rezultātā tika konstatēti 163 darba tiesisko attiecību un 242 darba aizsardzības normu pārkāpumi¹¹. Darba devējiem tika izsniegts 181 rīkojums ar norādījumu novērst konstatētos pārkāpumus. Tika izsniegti 2 rīkojumi un 3 brīdinājumi par objekta apturēšanu. Tāpat tika izsniegti 22 brīdinājumi par administratīvo aktu piespiedu izpildi un 1 izpildrīkojums par piespiedu naudu.

2021. gadā Darba inspekcijā kopā tika saņemti 200 apstrīdēšanas iesniegumi un sūdzības administratīvajās un administratīvo pārkāpumu lietās (skat. 15. grafiku).

15. grafiks: Darba inspekcijā saņemto apstrīdēšanas iesniegumu un sūdzību administratīvo pārkāpumu lietās skaita dinamika (2019. – 2021.)

Apstrīdēšanas iesniegumu un sūdzību administratīvo pārkāpumu lietās skaita īpatsvars attiecībā pret kopējo Darba inspekcijas izdoto administratīvo aktu un lēmumu administratīvo pārkāpumu lietās skaitu joprojām bija neliels. 2021. gadā tas veidoja 4,2 %.

2021. gadā tika izskatīti 177 apstrīdēšanas iesniegumi un sūdzības (skat. 4. tabulu).

4. tabula: Statistiskā informācija par 2021. gadā Darba inspekcijā izskatītajiem apstrīdēšanas iesniegumiem un sūdzībām

	skaits kopā	lēmumi par soda piemērošanu	administratīvie akti	akti par nelaimes gadījumu darbā	faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)
Darba inspekcijā izskatītās sūdzības un pieņemtie lēmumi	177	123	8	13	33
<i>no tiem:</i>					
atstāts negrozīts	100	76	6	4	14
pilnībā atcelts	30	24	1		5
atstāts bez izskatīšanas / bez virzības / uzskatīts par neiesniegtu / atsaukts	5	3			2

¹¹ Šajā statistikā nav iekļauti dati par konstatētajiem pārkāpumiem, par kuriem 2021. gadā piemērots administratīvais sods, jo visa informācija par tiem ir ievadīta APAS un Darba inspekcijas Informācijas sistēmas datu bāzēs pašlaik ranžētā un apkopotā veidā nav pieejama.

atteikts izskatīt / atteikts atjaunot termiņu	4	4			
grozīts	29	15	1	9	4
daļā nodots atkārtotai izskatīšanai	6				6
pilnībā nodots atkārtotai izskatīšanai	2				2
atcelts daļā	1	1			

No 2021. gadā izskatītajām 168 lietām¹² 60 % gadījumu pārsūdzētie amatpersonu lēmumi, izdotie administratīvie akti un sniegtās atbildes tika atstātas spēkā, 21 % – kādā daļā grozītas, atceltas vai nodotas atkārtotai izskatīšanai, savukārt, atceltas (t.sk. faktiskā rīcība atzīta par neatbilstošu normatīvajiem aktiem un 2 gadījumos – sodītā persona izslēgta no komercreģistra) – 19 %.

2021. gadā Darba inspekcijā, izskatot apstrīdēšanas iesniegumus un sūdzības, visvairāk lēmumu (72 %) pieņemti administratīvā pārkāpuma lietās, no tām 20 % pieņemtie lēmumi par administratīvā soda uzlikšanu ir atcelti. Negrozīti atstāti 76 jeb 63 % lēmumu administratīvā pārkāpuma lietās.

Darba inspekcijas amatpersonu pieņemtie lēmumi par administratīvā soda piemērošanu tiek apstrīdēti visvairāk, jo tie vistiešāk un būtiskāk ietekmē darba devēju intereses. Arī kopējais pārsūdzēto lēmumu administratīvā pārkāpuma lietās skaits ir lielāks kā 2020. gadā, jo saskaņā ar Administratīvās atbildības likumu lēmums par sodu tiek piemērots par katru pārkāpumu atsevišķi, tā palielinot arī kopējo faktiski atcelto lēmumu skaitu (piemēram, ja tiek pārsūdzēts lēmums par personas nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma un tas tiek atcelts, parasti vienlaikus tiek atcelts arī lēmums, ar kuru piemērots administratīvais sods par darba ņēmēja neregistrēšanu VID).

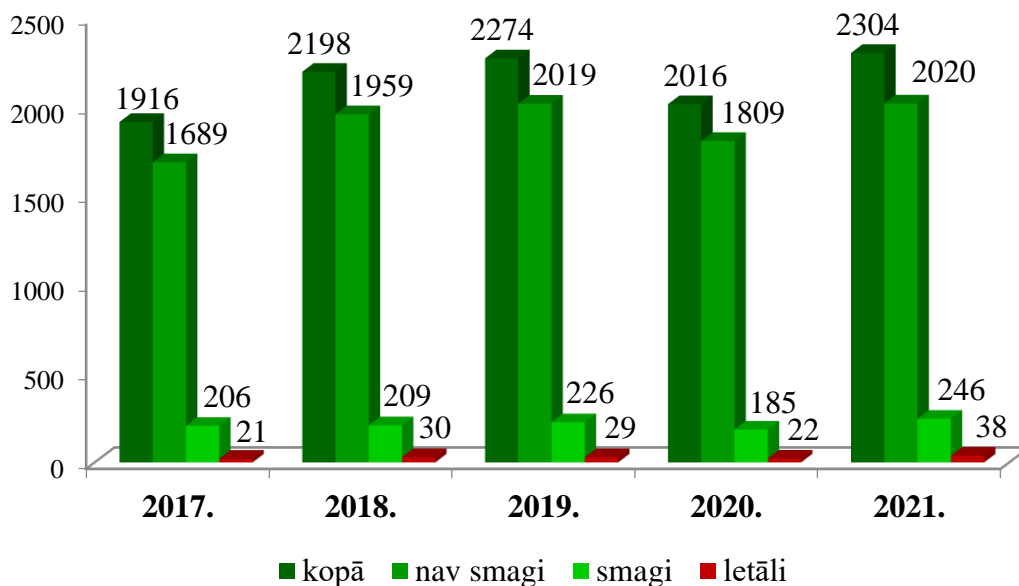
2021. gadā pabeigtas 35 tiesvedības (procesos, kur tiesas nolēmums ir stājies spēkā un nav pārsūdzams), no tām 28 (jeb 80 %) Darba inspekcijas lēmums, kas pieņemts, izskatot apstrīdēšanas iesniegumu vai sūdzību, tika atstāts negrozīts, 4 - atcelts, bet 3 – grozīts piemērotā administratīvā soda lielums.

2.5.3. 2021. gadā darbā notikušo nelaimes gadījumu analīze¹³

Saskaņā ar Darba inspekcijas rīcībā esošajiem datiem 2021. gadā Latvijā kopā nelaimes gadījumos darbā cieta 2 304 nodarbinātie, no tiem 246 nodarbinātie guva smagus veselības traucējumus, bet 38 nodarbinātie gāja bojā. Salīdzinot ar 2020. gadu, 2021. gadā nelaimes gadījumos darbā cietušo skaits ir pieaudzis: kopējais cietušo skaits - par 14 %, smagi cietušo skaits - par 33 %, bet bojāgājušo skaits - par 73 % (skat. 16. grafiku).

¹² Šajā skaitā netiek iekļauti tie lēmumi, ar kuriem iesniegumi vai sūdzības atstātas bez virzības, uzskatītas par neiesniegtām vai atsauktas, un lietas, kurās atteikts izskatīt sūdzību un atjaunot pārsūdzēšanas termiņu.

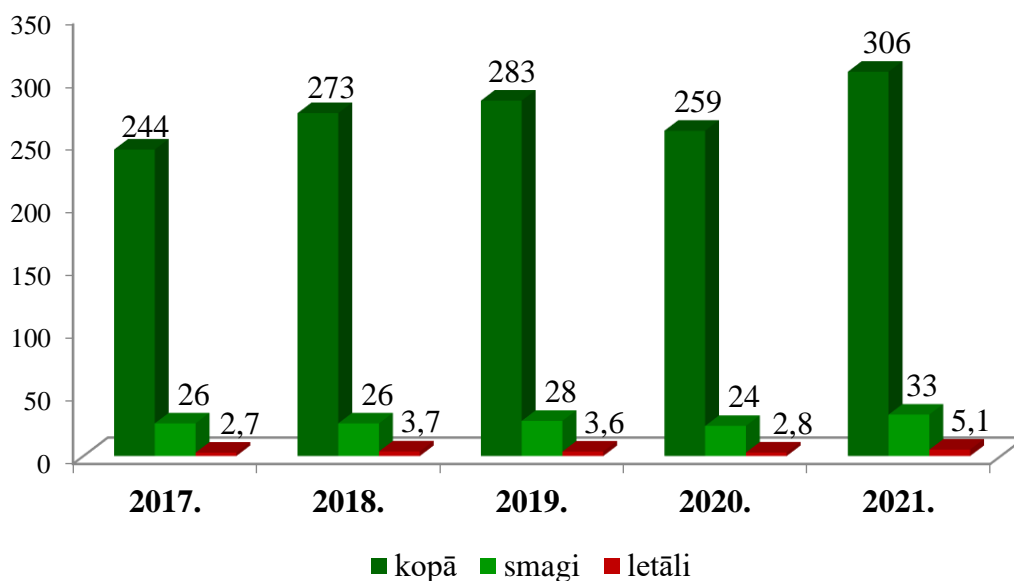
¹³ Statistiskā informācija par 2021. gadā darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem apkopota 1.pielikumā.

16. grafiks: Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita dinamika (2017. - 2021.)

Darba inspekcijas ieskatā darbā notikušo nelaiemes gadījumu skaita pieaugumu kopumā būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežošanas process. 2021. gads bija jau otrais gads pēc kārtas, kad Latvijai un pasaulei bija jāsadzīvo un jāiemācās pielāgoties Covid-19 vīrusa radītajiem izaicinājumiem, t.sk. vairākas reizes gadā izsludinātajai ārkārtējai situācijai un citiem Covid-19 izplatības mazināšanas pasākumiem. Covid-19 pandēmijas laikā gan uzņēmumi, gan valsts un pašvaldību iestādes iespēju robežās savu darbību turpināja, izmantojot attālinātā darba iespējas. Tādējādi Covid-19 pandēmijas ierobežošanai ieviesto pasākumu kopumu varēja uzskatīt par vienu no būtiskākajiem nelaiemes gadījumu darbā samazināšanās iemesliem 2020. gadā. Savukārt, 2021. gadā, neraugoties uz to, ka minēto pasākumu īstenošana turpinājās, darbā notikušo nelaiemes gadījumu skaits ir būtiski pieaudzis. Darbā notikušo nelaiemes gadījumu statistika liecina, ka lielākais nelaiemes gadījumu skaits gan 2020. gadā, gan 2021. gadā ir konstatējams vienās un tajās pašās nozarēs - apstrādes rūpniecībā, tirdzniecībā, kā arī transporta un uzglabāšanas nozarē (datus detalizētāk skat. 1. pielikumā). Minēto nozaru uzņēmumi Covid-19 pandēmijas laikā iespēju robežās savu darbību nepārtrauca un darbu turpināja klātienē. Ņemot vērā augstos saslimstības rādītājus Latvijā, visu nozaru darba devējus būtiski ietekmēja darbinieku prombūtne darbnespējas un/vai karantīnas dēļ, radot papildu gan fizisko, gan psiholoģisko slodzi abām pusēm, kas varēja veicināt tādu apstākļu kopuma izveidošanos darba vietā un / vai procesā, lai notiktu nelaiemes gadījums darbā. Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka Covid-19 pandēmijas radītie apstākļi ir nepārprotams apliecinājums tam, ka ilgstoša nodarbināto pakļaušana ārkārtējiem darba apstākļiem sekmē būtisku nelaiemes gadījumu skaita pieaugumu.

Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaits uz 100 000 nodarbinātajiem 2021. gadā, salīdzinot ar 2020. gadu, likumsakarīgi ir būtiski pieaudzis - kopējais skaits - par 18 %, smagi cietušo skaits - par 38 %, bet bojā gājušo skaits - par 82 % (skat. 17. grafiku).

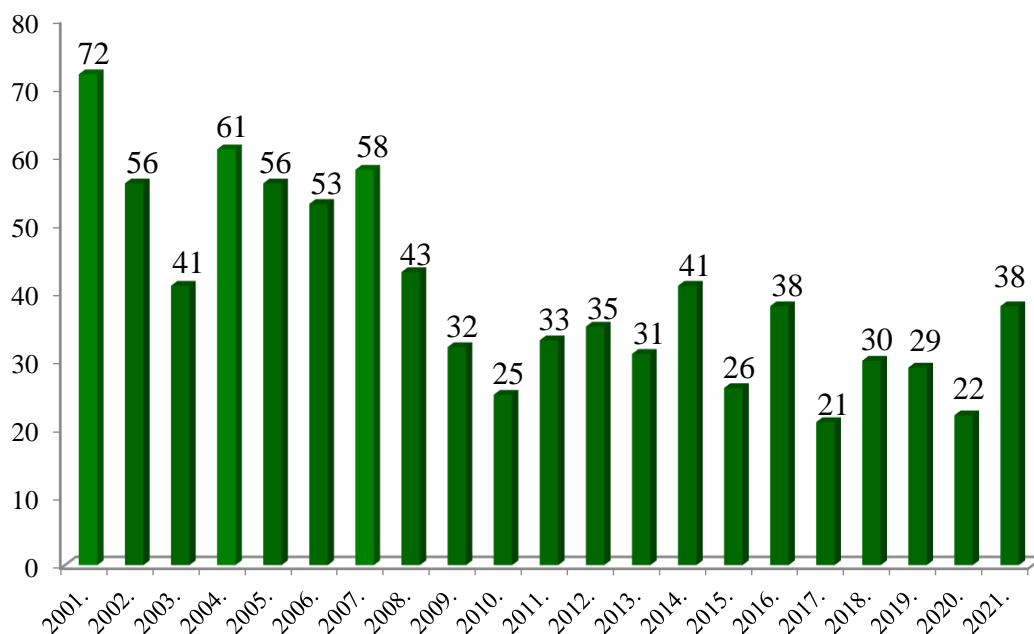

17. grafiks: Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita uz 100 000 nodarbinātajiem dinamika (2017. - 2021.)

2021. gadā nelaiemes gadījumos darbā visbiežāk (datus plašāk skat. 1. pielikumā):

- ✓ cietuši vīrieši (1569 gadījumos jeb 68 %);
- ✓ cietuši nodarbinātie vecuma grupā no 45 – 54 gadiem (485 gadījumos jeb 21 %), t.sk. gājuši bojā letālā nelaiemes gadījumā darbā (14 gadījumos);
- ✓ cietuši nodarbinātie ar darba stāžu līdz 3 gadiem (1 558 gadījumos jeb 68 %).

Nelaiemes gadījumos darbā bojā gājušo skaits 2021. gadā ir augstākais pēdējos piecos gados (skat. 18. grafiku).

18. grafiks: Nelaiemes gadījumos darbā bojā gājušo skaita dinamika (2001.-2021.)

2021. gadā visbiežāk letālie nelaimes gadījumi darbā notikuši transporta un uzglabāšanas nozarē, būvniecībā un tirdzniecībā. Minētajās nozarēs notika 73 % (jeb 28) no visiem 2021. gadā notikušajiem letālajiem nelaimes gadījumiem darbā.

Transporta un uzglabāšanas nozarē notika 15 letāli nelaimes gadījumi darbā jeb 39 % no visiem notikušajiem letālajiem nelaimes gadījumiem darbā, no tiem 4 nelaimes gadījumu darbā cēloņi bija saistīti ar dažādu darba apstākļu ietekmi, piemēram, cietušajam, atrodoties aiz kravas automašīnas un verot vaļā kravas kastes vārtus, uz kājas uzkrita betona gabala plātne; cietušais, kāpjot no autoiekrāvēja, krita un guva traumu, kas izraisīja nāvi u.c. Pārējos 11 gadījumos nodarbinātais gāja bojā ceļu satiksmes negadījumā vai veselības stāvokļa pasliktināšanās dēļ.

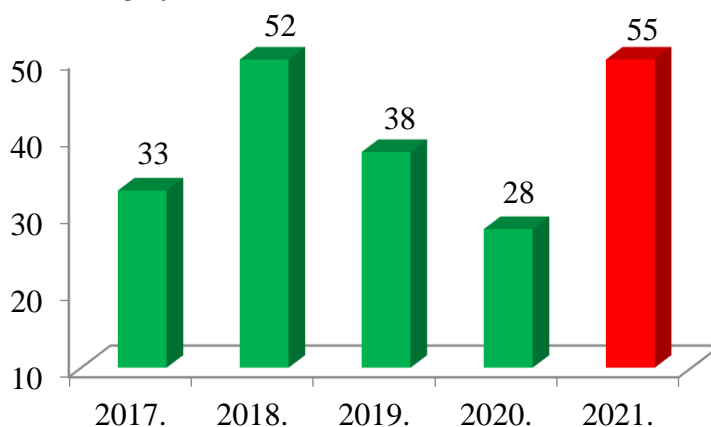
Būvniecībā notika 7 letāli nelaimes gadījumi darbā (2020. – 3), no tiem 4 bija saistīti ar krišanu no augstuma, 2 – cietušais tika iespiests starp objektiem, bet 1 nodarbinātais gāja bojā tranšejas rakšanas darbu laikā. Galvenie cēloņi, kas izraisīja būvniecībā nodarbināto nāvi, ir bija saistīti ar pašu bojā gājušo nedrošu vai neapdomīgu rīcību: darba drošības noteikumu vai instrukciju neievērošanu, drošības aprīkojuma vai individuālo aizsardzības līdzekļu nelietošanu, kā arī nepiemērotu darba metožu izmantošanu.

Tirdzniecībā notika 6 letāli nelaimes gadījumi darbā (2020. – 2), no tiem 3 bija ceļu satiksmes negadījumi, 1 nodarbinātais gāja bojā, sprāgstot cisternai metināšanas darbu laikā, 1 - sprāgstot automašīnas riepai, bet 1 nodarbinātais tika saspīests ar autopacēlāju automašīnas remontdarbu laikā.

Kopējā 2021. gadā darbā notikušo letālo nelaimes gadījumu cēloņu analīze liecina, ka:

- ✓ 33 % gadījumu cēlonis bija nedroša cilvēka rīcība - nodarbinātais neievēroja darba drošības noteikumus vai instrukcijas, nelietoja drošības aprīkojumu, lietoja nepieļautas vai nepiemērotas darba metodes;
- ✓ 27 % gadījumu cēlonis bija ceļu satiksmes negadījums;
- ✓ 16 % gadījumu cēlonis bija trūkumi darba organizācijā - neapmierinoša vai nepietiekoša nodarbināto apmācība par drošiem darba paņēmieniem, darba procesa kontroles trūkums (skat. 1. pielikumu).

2021. gadā Darba inspekcija izmeklēja arī 57 letālus nelaimes gadījumu darbā, kas nebija saistīti ar darba vides riska faktoru iedarbību, no tiem 55 (96,5 %) bija t.s. dabīgās nāves gadījumi¹⁴. Savukārt, 2 gadījumos nodarbinātie gājuši bojā pēc darba laika beigām vai atpūtas pārtraukuma laikā. Jāpiebilst, ka dabīgās nāves gadījumu skaits 2021. gadā bija lielākais pēdējo piecu gadu periodā (skat. 19. grafiku).

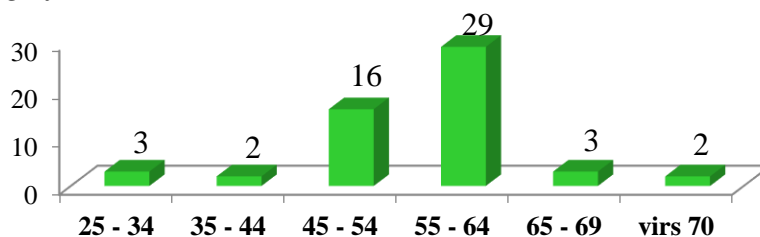

19. grafiks: Dabīgās nāves darbavietā gadījumu skaita dinamika (2017. - 2021.)

¹⁴ Nodarbinātajam iestājusies dabīgā nāve darbavietā, un Darba inspekcija sagatavojusi aktu par nelaimes gadījumu darbā atbilstoši MK 25.08.2009. noteikumu Nr.950 „Nelaiimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība” 35.² punktam, kurā noteikts, ka Darba inspekcija, ņemot vērā Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās sniegto atzinumu, izvērtē nelaimes gadījuma cēloņus un secina, ka cietušā nāves cēlonis darba vietā nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts.

Darba inspekcijas ieskatā arī dabīgās nāves gadījumu skaita dubultošanās 2021. gadā, salīdzinot ar 2020. gadu, ir izskaidrojama ar Covid-19 pandēmijas ierobežošanas dēļ noteiktajiem ierobežojumiem, kas liedza nodarbinātajiem savlaicīgi saņemt ārstnieciskos pakalpojumus (ārstniecisko rehabilitāciju, speciālistu konsultācijas utt.). Tas, savukārt, izraisīja dažādu hronisku slimību, t.sk. sirds un asinsvadu slimību saasināšanos, kas varēja izraisīt arī pēkšņu nāvi. Būtisks dabīgās nāves gadījumu skaita pieaugumu ietekmējošs faktors bija daudz biežāka nodarbināto darbnespēja un prombūtnes saistībā ar Covid-19, kas, savukārt, ietekmēja pārējo nodarbināto darba slodzi - bija nepieciešams strādāt virsstundas, līdz ar to samazinājās pilnvērtīgas atpūtas laiks, kas nereti pasliktināja nodarbināto veselību.

2021. gadā, tāpat kā iepriekš, analizējot dabīgās nāvē darbavietā mirušo datus pēc dzimuma un vecuma, secināms, ka visbiežāk miruši vīrieši (46) un nodarbinātie vecuma grupā no 55 līdz 64 gadiem (skat. 20. grafiku).

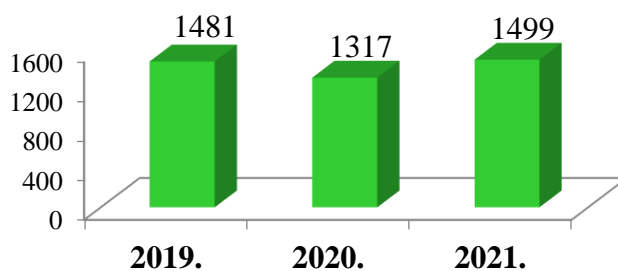

20. grafiks: 2021. gadā dabīgā nāvē darbavietā mirušo skaits pēc vecuma grupas (gados)

2021. gadā 54,6 % dabīgās nāves gadījumu darbavietās reģistrēti trīs nozarēs: apstrādes rūpniecībā (13), transporta un uzglabāšanas nozarē (11) un veselības un sociālās aprūpes nozarē (6).

2.5.4. 2021. gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze¹⁵

Darba inspekcija piedalās arodslimību gadījumu izmeklēšanā, sagatavojot darba vietas higiēniskos raksturojumus (DVHR). 2021. gadā, pamatojoties uz arodslimību ārstu pieprasījumiem, Darba inspekcijas amatpersonas sagatavoja 1 499 DVHR. 2021. gadā sagatavoto DVHR skaits, salīdzinot ar 2020. gadu, ir pieaudzis par 14 % (skat. 21. grafiku).

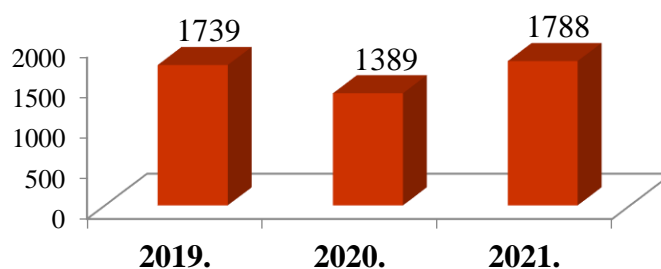

21. grafiks: Sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu skaita dinamika (2019. - 2021.)

Pēc Darba inspekcijas rīcībā esošajiem datiem 2021. gadā pirmreizēji apstiprināti 1 788 arodslimnieki, kas ir par 29 % vairāk kā 2020. gadā (skat. 22. grafiku). Sagatavoto DVHR skaita, tāpat kā pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita pieaugums arī skaidrojams ar 2021. gadā noteikto Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumu radītajām sekām. Zināmu laiku bija liegta iespēja nodarboties ar fiziskām aktivitātēm (piemēram, apmeklēt dažādas sporta nodarbības), kā arī saņemt ambulatoro rehabilitāciju. Līdz ar to nodarbināto veselības stāvoklis pasliktinājās un saasinājās dažādas hroniskas slimības. Turklāt nodarbinātie, atrodoties dīkstāvē vai ievērojot mājāsdes režīmu un citus noteiktos pasākumus, arvien biežāk izvērtēja savus dzīves kvalitātes

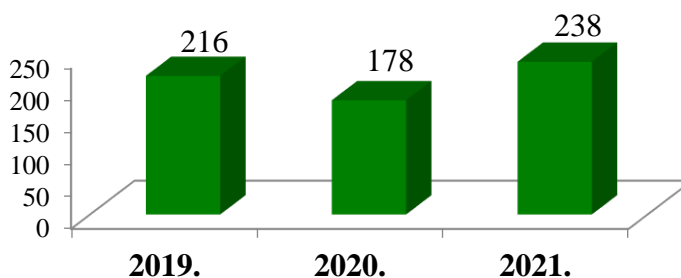
¹⁵ Statistiskā informācija par 2021. gadā pirmreizēji atzītajiem arodslimniekiem apkopota 2. pielikumā.

kritērijus, lielāku uzmanību pievēršot arī savai veselībai. Viens no veidiem, kā parūpēties par savu veselību, ir vērstie pie arodārsta un, ja nepieciešams, uzsākt arodslimības apstiprināšanas procesu.

22. grafiks: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita dinamika (2019. - 2021.)

2021. gadā, salīdzinot ar 2020. gadu, pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits uz 100 000 nodarbinātajiem ir pieaudzis par trešdaļu (34 %) (skat. 23. grafiku).

23. grafiks: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita dinamika uz 100 000 strādājošajiem (2019. - 2021.)

2021. gadā visvairāk pirmreizējo arodslimnieku apstiprināts transporta un uzglabāšanas nozarē (23 %), apstrādes rūpniecībā (18 %), tirdzniecībā (13 %). Minētajās nozarēs apstiprināti vairāk kā puse (53 %) no kopējā pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita (skat. 2. pielikumu).

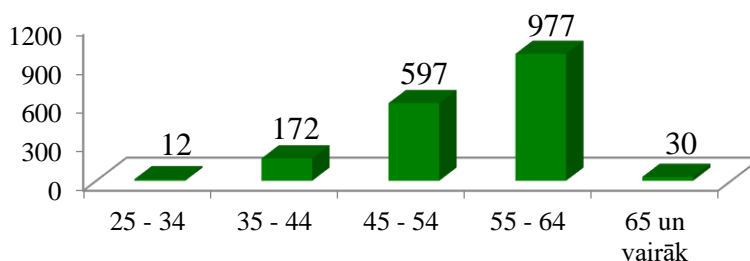
Transporta un uzglabāšanas nozarē pirmreizēji arodslimība visbiežāk tika apstiprināta vīriešiem (69 %) un likumsakarīgi - dažādu transportlīdzekļu vadītājiem (40 %) (autobusa vadītājs, automobiļa vadītājs, mikroautobusa vadītājs, kravas automobiļa vai vilcējautomobiļa vadītājs, dīzeļlokomotīves vadītājs/mašīnists u.c.). Transporta un uzglabāšanas nozarē kā arodslimība visbiežāk diagnosticēts karpālā kanāla sindroms (gandrīz 60 %, slimība, kuru izraisa nerva saspiešana plaukstu pamatnē), kā arī muguras slimības (37 %, spondiloze, artroze u.c.), kas iegūtas ilgstoši strādājot biomehānisko faktoru ietekmē (darbs piespiedu pozā, vienveidīgu kustību darbs, fiziskās pārslodzes utt.).

Apstrādes rūpniecībā pirmreizēji arodslimība visbiežāk diagnosticēta kvalificētiem strādniekiem (šuvējs, konditors, atslēdznieks, kokapstrādes iekārtu operators, metinātājs, galdnieks u.c.), dažādu iekārtu un mašīnu operatoriem (transportlīdzekļu vadītājs, dažādu darbgaldu - gaļas apstrādes iekārtu, šūšanas iekārtu u.c. - operators, montieris u.c.), kā arī vienkāršo profesiju strādniekiem (apkopējs, krāvējs, ceha vai noliktavas strādnieks, iesaiņotājs, šķīrotājs, trauku mazgātājs u.c.). Arī apstrādes rūpniecībā visbiežāk diagnosticētā arodslimība ir karpālā kanāla sindroms (70 %). Savukārt, apstrādes rūpniecībā pirmreizēji arodslimība visbiežāk tika apstiprināta sievietēm (70 %).

Tirdzniecībā pirmreizēji arodslimība visbiežāk diagnosticēta pakalpojumu un tirdzniecības darbiniekiem (pārdevējs u.c.) (44 %). Visbiežāk diagnosticētā arodslimība arī ir karpālā kanāla sindroms (63 %), kā arī skeleta – muskuļu – saistaudu slimības (dažāda veida artrozes, spondilozes u.c.), kas iegūtas ilgstoši strādājot biomehānisko faktoru ietekmē (darbs piespiedu pozā, atkārtotu kustību darbs, smagumu pārvietošana, darbs ar paceltām rokām u.c.).

2021. gadā 63 % no pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem bija sievietes. Vislielākais pirmreizēji apstiprināto arodslimību gadījumu skaits saglabājas divās vecuma grupās -

nodarbinātajiem vecumā no 45 līdz 54 gadiem konstatēti jauni 597 (jeb 33 %) arodslimību gadījumi, kā arī nodarbinātajiem vecumā no 55 līdz 64 gadiem – 977 (jeb 55 %) jauni arodslimību gadījumi (skat. 24. grafiku).

24. grafiks: 2021. gadā pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa vecuma grupām (gados)

2021. gadā pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku vidējais vecums bija 54 gadi, kopējais darba stāžs – 30 gadi, savukārt, vidējais darba stāžs kaitīgo faktoru ietekmē – 29 gadi.

2021. gadā, tāpat kā iepriekš, arodslimību ārstu komisija atzinusi, ka arodslimības nodarbinātie visbiežāk ieguvuši, ilgstoši strādājot biomehānisko faktoru ietekmē, kas konstatēta 98 % gadījumu un ir augstākais jebkad konstatētais rādītājs starp visiem arodslimības izraisošajiem faktoriem. Galvenie biomehāniskie faktori ir darbs piespiedu pozā; dažādu smagumu pārvietošana; darbs, kurā pielietotas nepareizas vai vienveidīgas kustības; fiziskās pārslodze u.c. Galvenie un biežākie arodslimību ārstu ieteikumi darba devējam nodarbinātā darba apstākļu uzlabošanai vai riska faktora mazināšanai bija samazināt slodzi statistiskajās pozās, samazināt slodzi darbā ar biežām, atkārtotām un vienveidīgām kustībām, kā arī nodrošināt pareizu darbavietas un aprīkojuma ergonomiku.

2.5.5. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana

Saskaņā ar Valsts darba inspekcijas likumu viens no Darba inspekcijas uzdevumiem ir sniegt bezmaksas konsultācijas par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām. Pieprasījums pēc Darba inspekcijas konsultācijām ir stabili liels. Lai stiprinātu Darba inspekcijas Klientu atbalsta nodaļas kapacitāti un nodrošinātu sniegto konsultāciju pieejamību, Klientu atbalsta nodaļas darbinieki strādā gan Rīgā (Kr. Valdemāra ielā 38), gan Valsts vienotajā klientu apkalpošanas centrā VID telpās Rīgā (Talejas ielā 1), gan Gulbenē (Ābeļu ielā 8).

2021. gadā Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumi tiešā veidā ietekmēja gan darba tiesiskās attiecības (darba līgumu grozīšana, pāriešana uz nepilnu darba laiku, attālinātais darbs, atstādināšana no darba vai dīkstāves noteikšana darbinieka vainas dēļ, ja nebija uzsākta vai pabeigta vakcinācija pret Covid-19, daļēja dīkstāve un subsīdiu algas izmaksa, gadījumā, ja darba devējs varēja tikai daļēji nodrošināt darba līgumā nolīgto darba laiku un darbu utt.), gan darba aizsardzības situāciju uzņēmumos (veicamie pasākumi, lai pasargātu nodarbinātos no iespējamā inficēšanās riska ar Covid-19 darbavietās). Tāpēc pieauga gan darba devēju, gan darba ņēmēju, gan citu interesentu pieprasījums pēc telefonkonsultācijas vai e-konsultācijas par darba tiesiskās attiecības, darba aizsardzību un Latvijā noteikto epidemioloģisko prasību regulējošo normatīvo aktu piemērošanu. Visi Covid-19 pandēmijas laikā vēlējās rast tiesiskus un drošus risinājumus, tāpēc operatīvi vērsās Darba inspekcijā pēc skaidrojumiem tiesību normu piemērošanā. Konsultāciju pieejamības nodrošināšanai Latvijā izsludināto ārkārtējo situāciju laikā Darba inspekcijas Klientu atbalsta nodaļas Konsultatīvā centra darbs tika organizēts attālināti, sniedzot telefonkonsultācijas CSC Lattelecom izveidotā datoraplūkājā “Class 5 Centrex system”, kā arī mobilo sakaru operatora ‘Bite’ līnijā.

2021. gadā Darba inspekcija sniedza 39 164 konsultācijas (35 201 telefonkonsultāciju, 110 klātienes konsultācijas, 3 853 konsultācijas e-pastā un sociālajos tīklos), no tām 16 560

konsultācijas sniegtas darba devējiem, 20 757 - darba ņēmējiem un 1 847 - citiem interesentiem. 2021. gada janvārī Darba inspekcijas mājaslapā www.vdi.gov.lv tika ieviests virtuālais asistents Zintis, kas sniedza 1 713 konsultācijas. Savukārt, Darba inspekcijas sociālo tīklu kontos sniegtas 918 konsultācijas (Twitter – 17, Facebook – 181). Salīdzinot ar 2020. gadu, 2021. gadā sniegto konsultāciju skaits pieaudzis par 12 %, bet konsultēto darba devēju skaits – par 50 %. Savukārt, telefonkonsultāciju skaits pieaudzis par 13 %, bet elektroniski sniegto konsultāciju skaits - par 40%. Konsultāciju sniegšana klātienē Latvijā noteikto Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumu dēļ bija ļoti ierobežota.

Darba inspekcija 2020. gadā mājaslapā www.vdi.gov.lv izveidoja atsevišķu sadaļu ar Covid-19 pandēmijas laikā biežāk uzdotajiem jautājumiem, kas bija aktuāla arī 2021. gadā. Tā regulāri tika papildināta un aktualizēta atbilstoši spēkā esošajam Covid-19 tiesiskajam regulējumam. 2021. gadā Darba inspekcijas mājaslapā www.vdi.gov.lv tika izveidota arī atsevišķa sadaļa ar pašvaldību teritoriālās reformas laikā biežāk uzdotajiem jautājumiem.

Saskaņā ar Valsts darba inspekcijas likumu viens no Darba inspekcijas uzdevumiem ir veicināt sociālo dialogu un veikt pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un nodarbinātajiem, nepieciešamības gadījumā pieaicinot darbinieku pārstāvjus. 2021. gadā, ievērojot Covid-19 pandēmijas dēļ noteiktos epidemioloģiskās drošības pasākumus, sociālie dialogi netika organizēti.

2.5.6. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība

Saskaņā ar Ķīmisko vielu likumu un MK 01.03.2016. noteikumiem Nr.131 “Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi” Darba inspekcijas amatpersonas savas kompetences ietvaros 2021. gadā piedalījās rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu objektu apsekošanā un dokumentu (drošības pārskatu, rūpniecisko avāriju novērtēšanas programmu) izvērtēšanā. Saskaņā ar Valsts vides dienesta Uzraudzības departamenta apstiprināto 2021. gada Inspekcijas programmu bija plānoti 45 apsekojumi. Darba inspekcijas amatpersonas piedalījās 42 paaugstinātas bīstamības objektu apsekojumos (2 uzņēmumi pārskata periodā neveica saimniecisko darbību), kuros konstatēto darba aizsardzības un darba tiesību normatīvo aktu prasību pārkāpumu (skat. 5. tabulu) novēršanai izsniedza 9 rīkojumus.

5. tabula: 2021. gadā rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu apsekojumos konstatētie pārkāpumi

normatīvais akts	pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība"	6
MK 28.04.2009. noteikumi Nr.359 "Darba aizsardzības prasības darba vietās"	5
MK 15.05.2007. noteikumi Nr.325 “Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās”	4
MK 03.09.2002. noteikumi Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	3
MK 10.08.2010. noteikumi Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos"	3
MK 29.09.2008. noteikumi Nr.803 “Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar kancerogēnām vielām darba vietās”	3

MK 10.03.2009. noteikumi Nr.219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude"	1
MK 04.02.2003. noteikumi Nr.66 "Darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret darba vides trokšņa radīto risku"	1
kopā	26

2.5.7. Streiku norises uzraudzība

2021. gadā Darba inspekcija saņēma arodbiedrības "Trade Union FP" streika pieteikumu, kurā arodbiedrība norādīja, ka piesaka streiku pie visiem Latvijas darba devējiem, neidentificējot nevienu konkrētu darba devēju. Streika pieteikuma galvenā prasība bija aicinājums darba devējiem nepiemērot arodbiedrības ieskatā augstākiem normatīvajiem aktiem, t.sk. Latvijas Republikas Satversmei, neatbilstošos 28.09.2021. MK noteikumus Nr.662 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai" un 08.10.2021. MK rīkojumu Nr.720 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu", kā arī vērsties Nacionālajā trīspusējās sadarbības padomē, MK un Saeimā, pieprasot minētos normatīvos aktus atcelt. Darba inspekcija konstatēja, ka ir pārkāptas vairākas Streiku likuma normas, un kā darba devējs vērsās tiesā. Tiesa, piekrītot Darba inspekcijas secinājumiem, arodbiedrības "Trade Union FP" streika pieteikumu atzina par nelikumīgu.

Darba inspekcija kā uzraugošā iestāde sniedza atzinumu vēl divās tiesvedībās par identisku streika pieteikumu atzīšanu par nelikumīgu, kā arī sniedza konsultatīvu atbalstu citiem darba devējiem.

2.6. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai

2.6.1. Iekšējā kontrole

Darba inspekcija, lai veicinātu uz integrētu riska pārvaldību balstītu vadības sistēmu, kas nodrošina savlaicīgu risku identifikāciju, analīzi un nepieciešamo risku mazināšanas pasākumu noteikšanu uztur un aktualizē risku reģistru.

Darba inspekcijas risku reģistrā ir iekļautas:

- ✓ desmit organizatoriskās sistēmas,
- ✓ vairāki desmiti organizatorisko sistēmu darbības virzieni, kas pietiekami detalizēti raksturo Darba inspekcijas pamatdarbības un atbalsta funkcijas,
- ✓ vairāk kā 250 identificētie riska faktori.

2021. gadā, pamatojoties uz 2020. gadā veiktā Darba inspekcijas risku vadības vērtējuma rezultātiem, tika saskaņots Valsts darba inspekcijas risku pārvaldības stratēģiskais plāns 2021. - 2023. gadam, kurā ietverti pasākumi un aktivitātes, kas mazinātu augstas vai vidējas prioritātes riska faktoru ietekmi uz Darba inspekcijas izvērsto mērķu sasniegšanu. Jāuzsver, ka Darba inspekcijas risku reģistrā iekļautās informācijas atjaunošana vai papildināšana tiek veikta regulāri.

2021. gadā tika veiktas 179 incidentālās (konkrētu gadījumu) pēcpārbaudes par Darba inspekcijas amatpersonu pieņemtajiem lēmumiem administratīvo pārkāpumu un administratīvajās lietās, kā arī disciplinārlietās un dienesta pārbaudēs. Incidentālā pārbaude tiek veikta gadījumos, kad pirmšķietami saskatāmi trūkumi - procesuālo vai materiālo tiesību normu pārkāpumi. Vairāk kā pusē (102 jeb 57 %) no veiktajām incidentālajām pārbaudēm amatpersonas pieņemtajā lēmumā vai veiktajā rīcībā pārkāpumi netika konstatēti, 37 pārbaudēs konstatēti būtiski, bet 40 pārbaudēs - mazāk būtiski vai nebūtiski trūkumi.

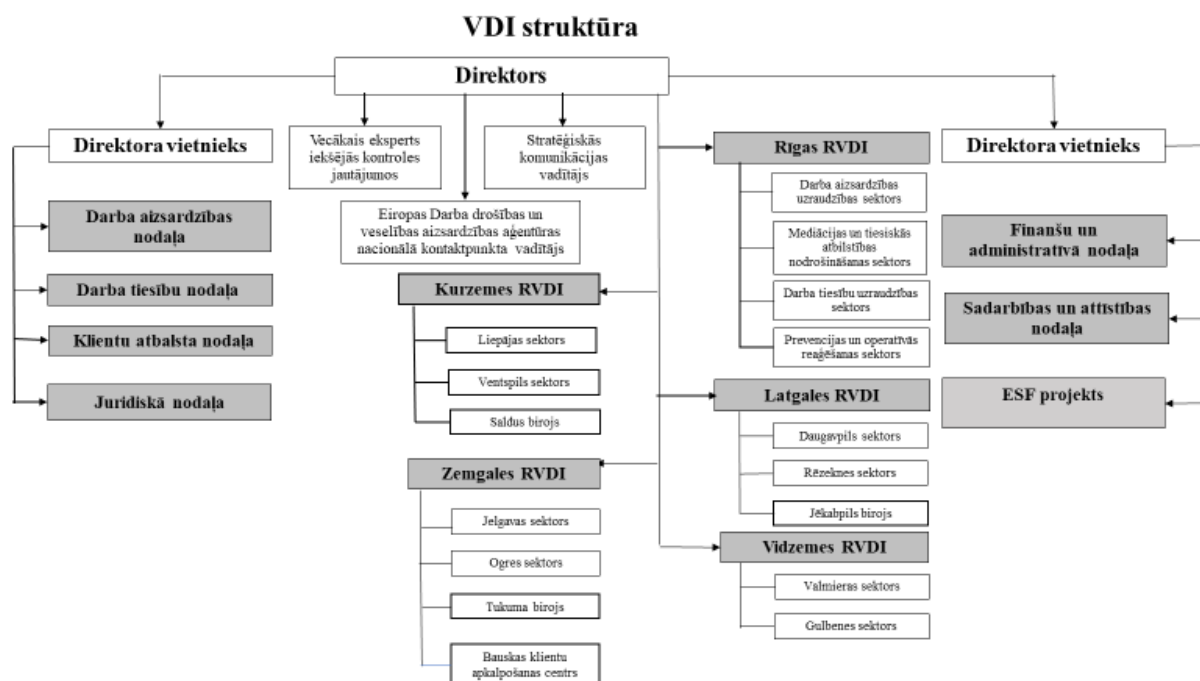
2021. gadā organizēta 36 Darba inspekcijas amatpersonu apmācība interešu konflikta un pretkorupcijas jomā dažādos tematiskajos apmācībuursos, t.sk. korupcijas risku identificēšanas ideju hakatonā.

2.6.2. Strukturālās reformas

Darba inspekcijas struktūru veido Darba inspekcijas pārvalde un piecas reģionālās Valsts darba inspekcijas (RVDI). 2021. gadā, lai optimāli un mērķtiecīgi izmantotu Darba inspekcijas materiālos un personālrесursus, nodrošinātu efektīvu un operatīvu konsultāciju sniegšanu atbilstoši pieprasījumam un veicinātu Darba inspekcijas mērķu īstenošanu, Darba inspekcijas struktūrā tika veiktas izmaiņas:

- ✓ slēgts Vidzemes RVDI Siguldas birojs, jo tajā strādājošās amatpersonas izbeidza civildienesta attiecības vai devās ilgstošā attaisnotā prombūtnē;
- ✓ izveidota Klientu atbalsta nodaļa.

Visas strukturālās izmaiņas tika veiktas esošā finansējuma un amata vietu skaita ietvarā. Darba inspekcijas struktūra 2021. gadā pēc strukturālajām izmaiņām redzama *1.attēlā*.

1. attēls: Darba inspekcijas struktūra 2021. gadā

3. Personāls

3.1. Informācija par personālu

2021. gadā Darba inspekcijā bija 198 amata vietas, kas kopā veidoja 187,8 amata slodzes. Faktiskais vidējais nodarbināto skaits - 173, t.sk. 143 ierēdņi. Darba inspekcijas personāla mainības līmenis 2021. gadā bija 17 % (pieņemti 25 nodarbinātie, bet atbrīvoti - 29), un tas, salīdzinot ar 2020. gadu, nav mainījies. Vidējais vakancu skaits mēnesī bija 23,5. Tas, salīdzinot ar 2020. gadu, ir samazinājies par 3 vakancēm. Visvairāk vakantas bija inspektoru amata vietas.

Darba inspekcijā nodarbināto vidējais vecums ir 45 gadi. Visvairāk nodarbināto ir vecuma grupā no 30 līdz 39 gadiem jeb 32 % no nodarbināto kopskaita. Vecāka gadagājuma nodarbinātie ir 11 %, no tiem 5 % nodarbināto ir vecumā no 60 līdz 63 gadiem, bet 6 % ir sasnieguši pensionēšanās vecumu. Darba inspekcijā 78 % nodarbināto ir sievietes.

Darba inspekcijā strādā augsti izglītots un pieredzējis personāls – 97 % nodarbināto ir augstākā izglītība, 3 % - vidējā izglītība. Darba inspekcijā 59 % darbinieku strādā vairāk kā sešus gadus, kas ļauj nodrošināt zināšanu un labās prakses pārmantošanu.

3.2. Amatpersonu apmācība

Nodarbināto apmācība ir viens no būtiskākajiem faktoriem, kas ietekmē gan Darba inspekcijas darbības un sniegto pakalpojumu kvalitāti un efektivitāti kopumā, gan nodarbināto individuālo profesionālo izaugsmi. Darba inspekcija organizē apmācības gan jaunpieņemtajām amatpersonām, gan jau pieredzējušiem inspektoriem. 2021. gadā apmācību organizēšanu būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumu ievērošana.

Darba inspekcijas jauno inspektoru apmācības jeb A moduļa mērķis ir nodrošināt vispārējo pamatapmācību, kuru veido piecu nedēļu apmācību kurss. 2021. gadā Darba inspekcijas jaunpieņemtajām amatpersonām A moduļa ietvaros attālināti tika organizēts trīs nedēļu apmācību kurss (1. 2. un 3. nedēļas apmācības īstenoja Darba inspekcijas pārvaldes nodaļu speciālisti). 4. un 5. nedēļas apmācības netika organizētas Covid-19 pandēmijas dēļ.

Specializētās nozaru apmācības (B modulis) mērķis ir Darba inspekcijas inspektoru teorētisko un praktisko zināšanu pilnveidošana darba aizsardzības jautājumos kādā konkrētā nozarē. 2021. gadā B moduļa ietvaros tika apmācīti 53 inspektori slimnīcu, sociālās aprūpes centru nozarē, tekstilizstrādājumu ražošanas un tīrīšanas nozarē, lauksaimniecībā, loģistikas, noliktavu un transporta nozarē un pārtikas ražošanā.

Tālākapmācības (C modulis) mērķis ir Darba inspekcijas darbinieku profesionālo, sociālo un metodisko kompetenču apgūšana, saglabāšana un pilnveidošana. 2021. gadā C moduļa ietvaros tika apmācīti 47 amatpersonas tādos mācībuursos kā “Valsts darba inspekcijas darbinieku un amatpersonu angļu valodas zināšanu un kompetenču paaugstināšana”, “Juridisko tekstu rakstīšana un analīze”, “Tiesu prakse darba aizsardzības un darba tiesību jautājumos” un “Stresa vadība un konfliktu risināšana”.

2021. gadā Darba inspekcija organizēja:

- ✓ ikgadējo apmācību kursu fizisko personu datu aizsardzības jautājumos visiem darbiniekiem;
- ✓ apmācību kursu “Audita intervēšana, iegūstot paskaidrojumus un liecības, pārbaūžu laikā”; apmācībā dažāda ranga darba inspektori (14) apguva precīzu un mērķtiecīgu jautājumu uzdošanas paņēmienus, lai uzņēmumu pārbaudes laikā saņemtu nepieciešamo informāciju un pārliecinātos par saņemtās informācijas patiesumu; mācījās paziņot negatīvu informāciju tā, lai neraisītu informācijas saņēmēja dusmas un agresiju; kā arī mācījās gan saprast sarunu biedra ķermeņa valodu, gan kontrolēt savu ķermeņa valodu, lai tā nepaustu pretēju viedoklim verbāli teiktajam; apmācības mērķis bija pilnveidot darba inspektoru prasmes paskaidrojumu un liecību iegūšanā no uzņēmumu pārstāvjiem, darbiniekiem, nelaimes gadījumā cietušajiem un lieciniekiem.

Tāpat 2021. gadā Darba inspekcija nodrošināja saviem darbiniekiem iespēju kā klausītājiem piedalīties konferencē “Iedvesmai un Jaudai. Rudens 2021”.

2021. gadā Darba inspekcijas amatpersonas (72) piedalījās arī Valsts administrācijas skolas piedāvātajos mācībuursos:

- ✓ Interesu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika;
- ✓ Korupcijas novēršana;
- ✓ Korupcijas risku identificēšanas ideju hakatons
- ✓ Ēnu ekonomikas izpratne un politikas izstrāde tās mazināšanai;
- ✓ Trauksmes cēlēju motivācija un identitātes aizsardzība, kompetentās institūcijas un to kontaktpersonu efektīva rīcība;
- ✓ Pārliecināt ar efektīvu komunikāciju;
- ✓ Kā pārliecināt dialogam? Sabiedrības līdzdalība un iesaiste;
- ✓ Ko darīt personāla speciālistiem, kad viss ir pāri galvai?;
- ✓ Uzņēmējdarbība un ekonomika u.c.

2021. gada augustā Darba inspekcijas pārstāvji piedalījās ikgadējā Baltijas valstu darba inspekciju sanāsmē, kas norisinājās Klaipēdā, Lietuvā. Par Darba inspekcijas amatpersonu darba pieredzes apmaiņu starptautisku projektu ietvaros un dalību (kā klausītājiem) starptautiskās konferencēs skat. arī 1.4.1. un 2.3. nodaļā.

4. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Nozīmīgs Darba inspekcijas darbības virziens ir sabiedrības informēšana. 2021. gadā, līdzīgi kā 2020. gadā, komunikāciju ar sabiedrību gan formas, gan satura ziņā ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumi. Darba inspekcija pirmo reizi organizēja sabiedrības informēšanas pasākumus tikai tiešsaistē, kas ļāva sasniegt tikpat plašu mērķauditoriju kā 2020. gadā, bet būtiski lielāku nekā pirms pandēmijas. Kopumā semināru un konferenču laikā 2021. gadā tika izglītotas vismaz 7 214 personas (2020. – 9287, 2019. - 960). Ņemot vērā neskaidro situāciju ar Covid-19 pandēmijas attīstību un neziņu par dalībnieku vēlmi turpmāk apmeklēt klātienē pasākumus vai arī labāk izmantot tiešsaistes sniegtās apmācību iespējas, arī 2022. gadā Darba inspekcija fokusēsies uz informatīvo pasākumu organizēšanu tiešsaistē.

2021. gadā Darba inspekcijas uzturētā mājaslapa www.stradavesels.lv tika papildināta ar dažādiem informatīvi skaidrojošajiem materiāliem, kas saistīti gan ar Covid-19 pandēmijas ietekmi uz darba vidi, gan attālināto darbu (piemēram, papildus dažādiem videomateriāliem par attālināto darbu, kas tika ievietoti sadaļā “Materiāli”, arī risku spēlē “Atpazīsti bīstamību” tika ievietoti attēli, kas ļauj pamanīt un atpazīt nedrošās un veselībai kaitīgās situācijas, strādājot attālināti). 2021. gadā tika aktīvi veicināta zināšanu pārbaudes rīka “Lineāls” veicināta rīka lietošana. Kopumā 30 “Lineāla” testi bija lietoti 30 948 reizes, no kurām 53 % atbilžu bija pareizas. Savukārt, risku spēlei “Atpazīsti bīstamību” tika pievienoti 6 jauni attēli. Risku spēlē kopā bija spēlējuši 110 777, no attēlos redzamajām bīstamajām un nedrošajām situācijām pareizi atrodot 71 %.

2021. gadā mājaslapai www.stradavesels.lv kopā bija 237 534 skatījumi (2020. - 238757), 73 805 apmeklētāji (2020. – 71 736), bet vidējais mājaslapā pavadītais laiks bija 2:27 minūtes (2020. – 2:48).

Darba inspekcijas izveidotās nelaimes gadījumu kartes mājaslapā www.vdi.gov.lv tika papildinātas ar informāciju par 2021. gadā reģistrētajiem letālajiem nelaimes gadījumiem darbā, t.sk. aktualizētas arī nozaru kartes (<https://www.vdi.gov.lv/lv/nelaimes-gadijumu-karte>).

2021. gadā Darba inspekcija turpināja uzturēt un ievietot aktuālo informāciju:

- ✓ mājaslapā www.vdi.gov.lv;
- ✓ Aģentūras Latvijas Kontaktpunkta mājaslapā www.osha.lv;
- ✓ Darba inspekcijas Facebook profilā, kuram bija 18 886 sekotāji (2020. – 17 495);
- ✓ Twitter kontā @darbainspekcija, kuram bija 2 013 sekotāji un 8 227 tvīti (2020. – 1 849 sekotāji un 7 764 tvīti);
- ✓ Twitter kontā @darbaizsardziba, kuram bija 1 122 sekotājs un 13 000 tvīti (2020. – 1 102 sekotāji un 12 500 tvīti);
- ✓ Darba inspekcijas Youtube kanālā;
- ✓ Darba inspekcijas Slideshare kontā.

2021. gadā iedzīvotāju aktivitāte Darba inspekcijas sociālajos tīklos samazinājās - kopā saņemti 198 jautājumi par darba tiesībām un darba aizsardzību (2020. – 368, 2019. – 489).

Darba inspekcija sabiedrības informēšanai organizēja tiešsaistes seminārus un diskusijas, kas 2021. gadā, galvenokārt, bija saistītas ar Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumu īstenošanu - aktualitātes Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumu tiesiskajā regulējumā, pasākumi, kas veicami, lai ierobežotu Covid-19 izplatīšanos darba vidē, attālinātais darbs u.c. Darba inspekcijas amatpersonas arī kā lektori piedalījās tiešsaistes semināros, konferencēs, izstādēs un citās aktivitātēs, kuras organizēja valsts un pašvaldību iestādes, nevalstiskās organizācijas un / vai sociālie partneri, un kuras bija vērstas uz sabiedrības informēšanu par Darba inspekcijas kompetencē esošajiem jautājumiem.

2021. gadā turpināja atsaucīgu un operatīvu sadarbību ar dažādiem masu medijiem - televīzijām, radio, presi, kā arī interneta portāliem, sniedzot intervijas, skaidrojumus, statistikas datus, piedaloties mediju diskusijās, informējot par aktualitātēm darba tiesībās un darba

aizsardzībā, kas visbiežāk bija saistīti ar Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumu īstenošanu un no tās izrietošajām konsekvencēm.

2021. gadā, tāpat kā 2020. gadā, tika īstenota arī OiRA satura izstrāde – publicēti 4 jauni OiRA moduļi (apģērbu ražošanai, poligrāfijai, sociālajai aprūpei, veselības aprūpei), Visi jau iepriekš izstrādātie OiRA moduļi tika aktualizēti ar jauniem informatīvajiem materiāliem, atsevišķos gadījumos arī ar normatīvo aktu izmaiņām (piemēram, par attālināto darbu). OiRA publicitātes pasākumi, galvenokārt, tika īstenoti sociālajos tīklos, kā arī sūtot vēstules nozaru nevalstiskajām organizācijām, jo epidemioloģiskās situācijas dēļ klātienē semināru organizēšana bija būtiski ierobežota. Līdz 2021. gada 31. decembrim OiRA kopā bija lietojuši 8 128 lietotāji (gada sākumā – 7 188), kopā veicot 10 721 novērtējumus (gada sākumā – 9 316).

4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Darba inspekcijas darbā būtiska loma ir sadarbībai ar sociālajiem partneriem. Darba inspekcija Latvijā nodrošina Aģentūras Kontaktpunkta darbību (skat. 2.4. un 4.1. nodaļu), savukārt, informācijas apriti organizē Informācijas padome, kuru veido darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības jomā kompetenti pārstāvji no LM, Darba inspekcijas, LBAS, LDDK, kā arī RSU DDVVI. 2021. gadā notika viena klātienē Informācijas padomes sanāksme, bet pārējo jautājumu apspriešana un lēmumu pieņemšana notika elektroniski vai tiešsaistē. Informācijas padomes darbības mērķis ir nodrošināt ES un Latvijas darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības stratēģijām un sabiedrības interesēm atbilstošas informācijas apriti Latvijā. Darba inspekcijas sociālie partneri – LBAS un LDDK – Informācijas padomē darbojas, lai nodrošinātu sabiedrību ar informāciju par Aģentūras īstenojamajām aktivitātēm darba drošības un veselības aizsardzības jomā. Tādējādi par minētajiem jautājumiem tiek nodrošināta informācijas aprite starp Darba inspekcijas primārajām mērķauditorijām – nodarbinātajiem un darba devējiem. Jāpiebilst, ka Darba inspekcija ar LBAS un LDDK sadarbojas arī ESF projekta “Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana” ietvaros (skat. 2.3. nodaļu).

2021. gadā Darba inspekcijai izveidojās ļoti intensīva un laba sadarbība ar LDDK un nozaru asociācijām (Latvijas personāla asociāciju, Latvijas farmācijas nozares darbinieku arodbiedrību u.c.) saistībā ar intensīvu informēšanas darbu par Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumu tiesiskā regulējuma aktualitātēm. Kopā notika 14 vebināri, kurus iniciēja gan Darba inspekcijas, gan LDDK un nozaru asociācijas. Vebināros tika pārrunāti jautājumi par atstādināšanu no darba un dīkstāves, kas radusies darbinieka vainas dēļ, noteikšanu gadījumos, kad darbinieks nebija uzsācis vai pabeidzis vakcināciju pret Covid-19, par attālinātā darba organizēšanas aspektiem, par darba tiesisko attiecību pārtraukšanu saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 7.³ panta ceturto daļu, par MK rīkojuma Nr.720 “Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu” atsevišķa regulējuma piemērošanas jautājumiem u.c. Darba inspekcija piedalījās arī LDDK rīkotajās dažādu nozaru darba grupās par droša darba vadlīniju izstrādi saistībā ar Covid-19 izplatības mazināšanu sporta un fitnesa klubos, muzejos, bibliotēkās, tirdzniecībā, pārtikas ražošanā, ēdināšanā, sabiedriskajā transportā, birojos un skaistumkopšanā.

2021. gadā Darba inspekcija aktīvi atsaucās nevalstisko organizāciju aicinājumam sadarboties un piedalījās:

- ✓ Starpsektoriālās Dialoga platformas darba grupās par imigrantu nodarbināšanas problemātiku “Imigrācijas likuma grozījumu projekts”, kā arī “Dažādība darba vietās”;
- ✓ LBAS organizētajā forumā “Darba tiesības”;
- ✓ Latvijas izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības organizētajā konferencē “Pedagogu darba algas, slodzes veidošanas principi”. Savukārt, Latvijas Ergonomikas biedrība bija Darba inspekcijas sadarbības partneris labas prakses konkursā “Zelta ķivere”, ar kuru kopā tika organizēts seminārs par labās prakses piemēriem, iekārtojot darba vietas birojā un attālināti. Konkursa “Zelta ķivere” apbalvošanas ceremonijā savus atzinības rakstus uzņēmumiem pasniedza arī Latvijas Ergonomikas biedrība.

Darba inspekcijai jau daudzu gadu garumā ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūtu, kura tika turpināta arī 2021. gadā, gan kopīgi informējot par aktuāliem nozares jautājumiem, gan organizējot seminārus un diskusijas, īpaši par labās prakses piemēriem uzņēmumos.

Veiksmīga sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām noritēja arī reģionos:

- ✓ Rīgas RVDI sadarbojās ar nevalstisko organizāciju “Patvērums “Drošā māja””, sniedzot abpusējas konsultācijas un risinot lietas par ārvalstu darbinieku nodarbināšanu, kurās iespējama bijis piespiedu darbs, kas ir viena no cilvēktirdzniecības formām;
- ✓ Zemgales RVDI sadarbojās ar Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras Zemgales reģionālo nodaļu;
- ✓ Kurzemes RVDI piedalījās gan studentu un vecāko klašu skolēnu izglītošanā akcijas “Atpakaļ uz skolu” ietvaros, gan Liepājas pašvaldības domubiedru grupas cilvēktirdzniecības jautājumos sanāksmēs.

5. Valsts darba inspekcijas darbības stratēģijas 2021. – 2023. gadam izpildes progress 2021. gadā¹⁶

1. stratēģiskais mērķis: Efektīvs un preventīvs uzņēmumu pārbažu un atbilstības nodrošināšanas proces

darbības rezultāts	rezultatīvais rādītājs	rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2021. (plāns)	2021. (izpilde)
1. Īstenots uzņēmumu atlases un pārbažu process pēc datu analīzes un riska pakāpēm	pārbaudīto riska uzņēmumu skaits (t.sk. darba aizsardzības tematiskās pārbaudes un rūpnieciskie riski)	800	947
2. Riska uzņēmumi pirms Darba inspekcijas pārbaudes saņem konsultāciju un paši novērš iespējamās darba tiesību vai darba aizsardzības pārkāpumus	konsultēto un labprātīgai atbilstības nodrošināšanai aicināto uzņēmumu skaits	veikts bāzes mērījums	bāzes mērījums – 150 (ņemot vērā, ka 2021. gadā bija ārkārtas situācija Covid-19 pandēmijas dēļ, lai rādītājs un tā plānotais pieaugums būtu objektīvi novērtējams, stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā pieņemts lēmums monitorēt bāzes rādītāju vēl arī 2022. gadā)
3. Ieviesta praksē Darba inspekcijas inspektoru specializācija ¹⁷ , kas uzlabo veikto pārbažu kvalitāti	tematisko pārbažu skaita īpatsvars, ko īsteno specializētie inspektori	30 %	42 %
4. Izstrādāts un ieviests praksē vienots Darba inspekcijas klātienē pārbažu minimālais standarts, kas nodrošina būtiskāko darba tiesību un darba aizsardzības jautājumu atbilstības novērtēšanu (KSR ¹⁸ tēma ‘iekšējo procesu efektivitāte un atbilstība normatīvo aktu prasībām’)	pilnveidota apsekojumu kultūra un ieviesti praksē jauni inspicēšanas standarti	apstiprināta inspicēšanas kārtība un veikta inspektoru apmācība	apstiprināts Darba inspekcijas iekšējais normatīvs “Uzraudzībai un kontrolei pakļauto personu un objektu pārbaudes veikšanas kārtība”, veikta inspektoru apmācība minētā normatīva pielietošanai praksē

¹⁶ Valsts darba inspekcijas darbības stratēģija 2021. – 2023. gadam apstiprināta 2021. gada 26. aprīlī un publicēta Darba inspekcijas mājaslapā www.vdi.gov.lv (<https://www.vdi.gov.lv/lv/valsts-darba-inspekcijas-darbibas-strategija-2021-2023-gadam>).

¹⁷ Ar inspektoru specializāciju tiek saprasta inspektoru speciāla apmācība un specializācija nozarēs un jautājumos, kuros nepieciešamas tehniski sarežģītas vai specifiskas profesionālās zināšanas, piemēram, lauksaimniecība, metālapstrāde, būvniecība, pārtikas ražošana, neregistrētās nodarbinātības atklāšana u.c.

¹⁸ KSR - kopīgie snieguma rādītāji atbilstoši 01.02.2022. MK instrukcijai Nr.1 “Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu”

5. Darba inspekcijas pārbaūžu un konsultāciju rezultātā pieaudzis noslēgto darba līgumu un reģistrēto darbinieku skaits	legalizēto darba tiesisko attiecību skaits	ne mazāk kā 70 %	71 %
6. Uzņēmumos tiek novērsta absolūti lielākā daļa Darba inspekcijas konstatēto darba tiesību un darba aizsardzības pārkāpumu (GSR¹⁹; KSR – tēma ‘ progress nozares politikas ieviešanā ’)	novērsto pārkāpumu īpatsvars pret konstatēto pārkāpumu skaitu	ne mazāk kā 80%	90 %

2. stratēģiskais mērķis: Klientorientēta konsultēšana, pieejamu un ērtu Valsts darba inspekcijas pakalpojumu nodrošināšana

darbības rezultāts	rezultatīvais rādītājs	rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2021. (plāns)	2021. (izpilde)
1. Izstrādāti un ieviesti praksē jauni, uzņēmumus atbalstoši konsultatīvi pasākumi (KSR – tēma ‘ inovācija ’)	jaunizveidoto uzņēmumu apmierinātība ar saņemto konsultāciju	izstrādāts konsultāciju veikšanas modelis un sagatavoti atbalstoši informatīvie materiāli	uzsākta konsultāciju veikšanas modeļa izstrāde; rādītāja izpildi 2021. gadā būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmija, jo ļoti strauji pieauga pieprasījums pēc Darba inspekcijas konsultācijām (skat. 2.5.5. nodaļu), tāpēc visi iespējamie personālrесursi tika novirzīti to sniegšanai
2. Uzņēmumiem un darba aizsardzības speciālistiem nodrošināts plašāks klāsts bezmaksas elektronisko rīku darba	izveidoto tiešsaistes interaktīvo riska novērtējuma (OiRA) rīku skaits	4	4 (apgērbu ražošanai, sociālajai aprūpei, veselības aprūpei, poligrāfijai)

¹⁹ GSR - galvenie snieguma rādītāji atbilstoši 01.02.2022. MK instrukcijai Nr.1 “Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu”

vides un savu zināšanu novērtēšanai, un tie tiek izmantoti arvien vairāk (KSR tēma ‘ progress nozares politikas ieviešanā ’)	OiRA lietotāju skaita pieaugums pret 2020. gadu, kad bija 7 188 lietotāji	15 %	13 % (rādītāja izpildi būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežojumi, kuru dēļ nebija iespējams īstenot klātienē seminārus datorklasēs, kas ir pats efektīvākais veids kā iemācīt praktiski lietot OiRA; ņemot vērā iepriekš minēto, lai rādītājs un tā plānotais pieaugums būtu objektīvi novērtējams, stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā pieņemts lēmums 2021. gada rādītāju par bāzes rādītāju un 2022. gadā plānot tā 15 % pieaugumu)
	izstrādāti jauni zināšanu pārbaudes rīki “Lineāls”	2	jauni testi zināšanu pārbaudes rīkam “Lineāls” netika izstrādāti, jo Covid-19 pandēmijas dēļ prioritāra bija konsultāciju sniegšana un informējošu vebināru organizēšana, taču aktīvi tika veicināta “Lineāla” lietošana vispār
	izstrādāta elektroniska apmācības sistēma darba aizsardzības jautājumos 15 nozarēm	uzsākta sistēmas izstrāde	sistēmas izstrāde ir uzsākta
3.Nodrošināts atbalsts bīstamo nozaru uzņēmumiem darba vides sakārtošanā un uzlabošanā (GSR, KSR tēma ‘ progress nozares politikas ieviešanā ’)	bīstamo nozaru uzņēmumu skaita īpatsvars, kuriem nodrošināts atbalsts darba aizsardzības jomas pilnveidošanā	35 % no kopējā sasniedzamā rādītāja	30 % (rādītāja izpildi būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežojumi, jo to dēļ uzņēmumi nezināja, vai varēs turpināt veikt saimniecisko darbību, kā arī nebija pārliecināti, vai dīkstāves dēļ vajadzētu pieteikties atbalstam, tāpēc nogaidīja; ņemot vērā iepriekš minēto, lai rādītāja pieaugums būtu prognozējami izpildāms, stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā pieņemts lēmums 2022. gadā plānot tā 55 % pieaugumu)
4. Arvien vairāk tiek saņemti dokumenti no klientiem un sadarbības partneriem elektroniskā formātā, kas atļauj nosūtīt dokumentus elektroniski atpakaļ	Darba inspekcijas dokumentu vadības sistēmā reģistrēto elektroniskajos saziņas kanālos saņemto dokumentu īpatsvars	51 %	50 %
5.Telefonkonsultāciju pieejamības uzlabojums (GSR)	atbildēto zvanu īpatsvars (% no kopējā zvanu skaita)	93 %	93 %

6. Aktuālu un mūsdienīgu konsultāciju formu piedāvājums klientam	virtuālo/ video konsultāciju skaits (2020. gadā sniegtas 2 virtuālās / video konsultācijas)	1% pieaugums pret 2020. gadu	700 % jeb 14 konsultācijas (rādītāja pārpildi tiešā veidā ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumi; stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā pieņemts lēmums monitorēt rādītāju 2022. gadā, lai precizētu kāds būtu tā objektīvi prognozējams rādītāja pieaugums)
	elektronisko un sociālajos tīklos sniegto konsultāciju skaits (2020. gadā – 2 748)	1% pieaugums pret 2020. gadu	40 % (rādītāja pārpildi tiešā veidā ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumi; stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā pieņemts lēmums monitorēt rādītāju 2022. gadā, lai precizētu kāds būtu tā objektīvi prognozējams rādītāja pieaugums)
7. VDI nodrošina konsultāciju pieejamību 24/7 (KSR tēma ‘digitālā transformācija’)	virtuālā konsultanta sniegto konsultāciju skaits	veikts bāzes mērījums	bāzes mērījums - 2 713 (stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā pieņemts lēmums mainīt rezultatīvā rādītāja formulējumu, un to formulēt kā “virtuālā konsultanta atbildēto jautājumu īpatsvars”, lai precīzāk atspoguļotu sasniedzamo mērķi – virtuālais asistents Zintis ir tā apmācīts, lai spētu uz uzdotajiem jautājumiem sniegt atbilstošas atbildes, nevis tikai atbildēt pēc sadzirdētā atslēgas vārda)
8. Darba inspekcija nodrošina klientorientētu apkalpošanu un ”Konsultē vispirms” principa ievērošanu	apmierinātība ar saņemto pakalpojumu kvalitāti (% no aptaujāto konsultēto klientu skaita)	ieviesta pakalpojumu kvalitātes novērtēšanas sistēma un veikts bāzes mērījums	uzsākta sistēmas izstrāde, izveidota aptaujas anketa (rādītāja izpildi būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumi; stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā pieņemts lēmums precizēt sasniedzamo rādītāju 2022. gadā – pabeigt sistēmas izstrādi un veikt izpēti par iespējamajiem IT risinājumiem un to izmaksām)

3. stratēģiskais mērķis: Mērķtiecīga sabiedrības informēšana

darbības rezultāts	rezultatīvais rādītājs	rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2021. (plāns)	2021. (izpilde)
1. Atklāti, apkopoti un popularizēti labas prakses piemēri darba aizsardzībā	īstenots labas prakses balvas konkurss "Zelta ķivere"	1	1 (plašāk. skat. 2.4. nodaļu)
2. Sasniegta lielāka VDI mērķauditorijas daļa un paplašināts kopējais sabiedrības loks, kas iegūst informāciju no Darba inspekcijas (GSR)	www.stradavesels.lv unikālo lietotāju skaita pieaugums pret 2020. gadu, kad bija 71 736 lietotāji	10 %	3 % (stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā secināts, ka rādītāja izpildes prognoze bijusi pārāk optimistiska, tāpēc pieņemts lēmums 2022. gadā to noteikt 4 %, lai rādītājs būtu objektīvi izpildāms)
	Darba inspekcijas Youtube konta skatījumu skaita pieaugums pret 2020. gadu, kad bija 303 199 skatījumi	10 %	10 % (stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā secināts, ka rādītāja prognoze nākošajam periodam ir pārāk optimistiska, tāpēc pieņemts lēmums 2022. gadā to noteikt 11 %, lai rādītājs būtu objektīvi izpildāms)
	Darba inspekcijas Facebook lapas brīvprātīgo sekotāju skaita pieaugums pret 2020. gadu, kad bija 17 495 sekotāji	10 %	8 % (stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā secināts, ka rādītāja izpildes prognoze bijusi pārāk optimistiska, tāpēc pieņemts lēmums 2022. gadā to noteikt 9 %, lai rādītājs būtu objektīvi izpildāms)
	Darba inspekcijas mājaslapas www.vdi.gov.lv unikālo lietotāju skaita pieaugums pret 2021. gadu	veikts bāzes mērījums	

4. stratēģiskais mērķis: Darba inspekcijas cilvēkresursu attīstība un iekšējo procesu modernizācija un pilnveide

darbības rezultāts	rezultatīvais rādītājs	rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības	
		2021. (plāns)	2021. (izpilde)
1. Izstrādāts Darba inspekcijas darbinieku kvalifikācijas celšanas plāns un katram darbiniekam tiek nodrošināta viņam nepieciešamā apmācība (KSR tēma ‘cilvēkresursu prasmju attīstība un iesaistīšanās’)	atbilstoši Darba inspekcijas darbinieku mācību vajadzībām realizēto apmācību skaits	apmācību skaits 2021. gadā tiek noteikts kā bāzes rādītājs	bāzes mērījums nav veikts personālspeciālistu kapacitātes trūkuma dēļ (stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā pieņemts lēmums 2022. gadā piesaistīt rādītāja īstenošanā arī Darba inspekcijas darbiniekus)
	Darba inspekcijas amatpersonu un darbinieku apmierinātība ar īstenotajiem mācību pasākumiem pēc aptaujas rezultātiem, pieaugums (skalā no 1 līdz 4)	apmierinātības līmenis 2021. gadā tiek noteikts kā bāzes rādītājs	Darba inspekcijas piedalījās Valsts kancelejas veiktajā apmierinātības līmeņa un iesaistes pētījumā (stratēģijas īstenošanas izvērtēšanas un aktualizācijas rezultātā pieņemts lēmums 2022. gadā veikt apmierinātības līmeņa bāzes mērījumu)
2. Pieaug Darba inspekcijas darbinieku apmierinātība ar darbu Darba inspekcijā kopumā	Darba inspekcijas darbinieku apmierinātība ar darbu Darba inspekcijā (10 baļļu sistēmā)	vismaz 7,5 bales, bet ne zemāk par 2020. gada rādītāju	rādītāja mērījums nav veikts personālspeciālistu kapacitātes trūkuma dēļ
3. Darba inspekcijā tiek izstrādāti kvalitatīvi dokumenti un pieņemti kvalitatīvi lēmumi (GSR)	pēc apstrīdēšanas Darba inspekcijas direktoram spēkā atstāto RVDI izdoto administratīvo aktu un faktiskās rīcības īpatsvars (%)	vismaz 80 %	81 %
	pozitīvo tiesas spriedumu par apstrīdētajiem Darba inspekcijas administratīvajiem aktiem un faktiskā rīcību īpatsvars (%)	vismaz 90 %	89 % (t.sk. spriedumi, ar kuriem grozīta tikai Darba inspekcijas piemērotā administratīvā soda summa)

<p>4. Tiks veikta Darba inspekcijas pamatdarbības procesu elektronizācija, nodrošinot visas procesā radītās informācijas glabāšanu elektroniskā formātā, tādējādi atvieglojot informācijas uzglabāšanu un samazinot papīra dokumentu apjomu (KSR tēma 'klimatneitralitāte')</p>	<p>pilnībā elektronizēti Darba inspekcijas pamatdarbības procesi</p>	<p>rādītāja skaitliskā vērtība 2021. gadam nav plānota</p>	
--	--	--	--

6. Plāni 2022. gadam

2022. gadā Darba inspekcija īstenoš budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktos politikas un darbības rezultātīvos rādītājus:

- ✓ kopā veicamais uzņēmumu apsekojumu skaits – 10 000;
- ✓ apsekojumu skaits uzņēmumos, kuru darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks – 2 000, no tiem vismaz 25 % apsekojumu ir rezultatīvi;
- ✓ atkārtoto apsekojumu skaita īpatsvars uzņēmumos, kuros konstatēts paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks – 10 %;
- ✓ preventīvo apsekojumu darba aizsardzībā un darba tiesībās skaits – 3 000, no tiem 600 apsekojumi tiks veikti 4 tematisko pārbaužu ietvaros; 500 apsekojumi (jeb 5 % no kopējā apsekoto uzņēmumu skaita) tiks veikti uzņēmumos, kuros iepriekš ir konstatēti pārkāpumi;
- ✓ uzņēmumos novērsto darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības pārkāpumu skaita īpatsvars no visiem Darba inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem darba tiesībās un darba aizsardzībā – vismaz 80 %;
- ✓ 1 ES ikgadējā sabiedrības informēšanas kampaņa par drošiem darba apstākļiem;
- ✓ sabiedrības izglītošanas pasākumos par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem (semināri, konferences, diskusijas u.c.) izglītotas 850 personas;
- ✓ 1 350 publicitātes pasākumi par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem, t.sk., neregistrēto nodarbinātību (preses relīzes, preses brīfingi, publikācijas drukātajos un elektroniskajos medijos, intervijas TV un radio).

2022. gadā Darba inspekcija turpinās īstenot darbības stratēģiju 2021. – 2023. gadam.

**Valsts darba inspekcijas pārskats – analīze par notikušajiem nelaimes gadījumiem
darbā 2021. gadā**

1.	Reģistrētajos nelaimes gadījumos darbā cietušo skaita sadalījums pa RVDI	kopā		tajā skaitā			
				smagi		letāli	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
			reģionālā Valsts darba inspekcija				
	Rīgas RVDI	783	962	85	92	11	14
	Kurzemes RVDI	300	299	24	28	3	6
	Latgales RVDI	225	236	22	23	1	5
	Vidzemes RVDI	298	333	26	41	3	3
	Zemgales RVDI	410	474	29	62	4	10
	kopā	2016	2304	185	246	22	38

2.	Nelaiimes gadījumos darbā cietušo skaita sadalījums pa nozarēm	kopā		tajā skaitā			
				smagi		letāli	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
			nozares				
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	97	88	13	15	2	1
01	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	59	55	7	10	0	0
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	37	32	6	5	2	1
03	Zivsaimniecība	1	1	0	0	0	0
B	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	11	10	2	2	0	1
08	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	11	10	2	2	0	1
C	Apstrādes rūpniecība	689	753	47	54	4	4
10	Pārtikas produktu ražošana	97	117	10	6	0	0
11	Dzērienu ražošana	7	15	1	1	0	1
13	Tekstilizstrādājumu ražošana	7	7	0	0	0	1
14	Apģērbu ražošana	10	9	0	3	0	0
16	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	213	259	12	21	1	0
17	Papīra un papīra izstrādājumu ražošana	5	2	1	0	0	0
18	Poligrāfija un ierakstu reproducēšana	8	3	1	0	0	0
20	Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana	14	18	0	3	0	0
21	Farmaceutisko pamatvielu un farmaceutisko preparātu ražošana	11	8	1	3	0	1
22	Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	25	26	2	0	1	0
23	Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	86	77	3	3	0	1
24	Metālu ražošana	6	8	0	0	0	0
25	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	96	98	6	8	2	0
26	Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana	3	2	0	0	0	0
27	Elektrisko iekārtu ražošana	17	16	3	2	0	0
28	Citur neklasificētu iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana	20	18	0	0	0	0
29	Automobiļu, picakabju un puspicakabju ražošana	13	9	0	0	0	0
30	Citu transportlīdzekļu ražošana	0	3	0	0	0	0
31	Mēbeļu ražošana	27	41	0	3	0	0
32	Cita veida ražošana	13	6	1	0	0	0

33	Iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana	11	11	6	1	0	0
D	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	18	12	2	4	0	0
35	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	18	12	2	4	0	0
E	Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	32	35	1	4	0	0
36	Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde	4	5	0	0	0	0
37	Notekūdeņu savākšana un attīrīšana	1	1	0	0	0	0
38	Atkritumu savākšana, apstrāde un izvietošana; materiālu pārstrāde	25	29	1	4	0	0
39	Sanitārija un citi atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumi	2	0	0	0	0	0
F	Būvniecība	198	225	38	45	3	7
41	Ēku būvniecība	76	91	15	13	2	4
42	Inženierbūvniecība	65	78	12	16	1	1
43	Specializētie būvdarbi	57	56	11	16	0	2
G	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	254	340	15	26	2	6
45	Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	21	22	1	3	1	3
46	Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	45	58	5	6	0	2
47	Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	188	260	9	17	1	1
H	Transports un uzglabāšana	220	290	22	44	11	15
49	Sauszemes transports un cauruļvadu transports	114	142	12	32	9	15
50	Ūdens transports	2	5	0	2	0	0
51	Gaisa transports	2	6	0	0	0	0
52	Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības	75	83	8	5	2	0
53	Pasta un kurjeru darbība	27	54	2	5	0	0
I	Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	37	45	1	0	0	1
55	Izmitināšana	4	9	0	0	0	0
56	Ēdināšanas pakalpojumi	33	36	1	0	0	1
J	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	15	17	0	1	0	0
58	Izdevējdarbība	1	0	0	0	0	0
60	Radio un televīzijas programmu izstrāde un apraide	1	1	0	0	0	0
61	Telekomunikācija	3	4	0	0	0	0
62	Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības	2	3	0	0	0	0
63	Informācijas pakalpojumi	8	9	0	1	0	0
K	Finanšu un apdrošināšanas darbības	6	4	1	0	0	0
64	Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	6	3	1	0	0	0
65	Apdrošināšana, pārapirošināšana un pensiju uzkrāšana, izņemot obligāto sociālo apdrošināšanu	0	1	0	0	0	0
L	Operācijas ar nekustamo īpašumu	27	26	2	7	0	1
68	Operācijas ar nekustamo īpašumu	27	26	2	7	0	1
M	Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	16	21	0	1	0	0
69	Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi	0	1	0	0	0	0
70	Centrālo biroju darbība; konsultēšana komercdarbībā un vadībzinībās	2	1	0	0	0	0

71	Arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze	6	5	0	0	0	0
72	Zinātniskās pētniecības darbs	2	6	0	0	0	0
73	Reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi	1	2	0	1	0	0
74	Citi profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	5	6	0	0	0	0
N	Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	62	84	5	9	0	0
77	Iznomāšana un ekspluatācijas līzings	4	7	0	1	0	0
78	Darbaspēka meklēšana un nodrošināšana ar personālu	11	8	2	1	0	0
79	Ceļojumu biroju, tūrisma operatoru rezervēšanas pakalpojumi un ar tiem saistīti pasākumi	1	0	0	0	0	0
80	Apsardzes pakalpojumi un izmeklēšana	27	41	2	4	0	0
81	Būvniecības un ainavu arhitektu pakalpojumi	18	27	1	3	0	0
82	Biroju administratīvās darbības un citas uzņēmumu palīgdarbības	1	1	0	0	0	0
O	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	91	103	7	10	0	0
84	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	91	103	7	10	0	0
P	Izglītība	56	44	7	7	0	0
85	Izglītība	56	44	7	7	0	0
Q	Veselība un sociālā aprūpe	162	181	17	14	0	0
86	Veselības aizsardzība	125	162	13	13	0	0
87	Sociālā aprūpe ar izmitināšanu	33	16	4	1	0	0
88	Sociālā aprūpe bez izmitināšanas	4	3	0	0	0	0
R	Māksla, izklaide un atpūta	12	20	3	3	0	0
90	Radošas, mākslinieciskas un izklaides darbības	2	10	1	1	0	0
91	Bibliotēku, arhīvu, muzeju un citu kultūras iestāžu darbība	4	7	2	2	0	0
92	Azartspēles un derības	3	0	0	0	0	0
93	Sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbība	3	3	0	0	0	0
S	Citi pakalpojumi	13	6	2	0	0	2
94	Sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbība	3	4	0	0	0	1
96	Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana	10	2	2	0	0	1
	kopā	2016	2304	185	246	22	38

3.	Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita sadalījums pa uzņēmuma grupām						
	uzņēmuma grupas	kopā		tajā skaitā			
				smagi		letāli	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
	līdz 5 strādājošiem	48	45	9	15	2	5
	no 6 līdz 49 strādājošiem	338	376	53	70	10	18
	no 50 līdz 249 strādājošiem	604	679	54	75	7	9
	no 250 līdz 499 strādājošiem	289	292	12	22	2	3
	500 strādājošie un vairāk	737	912	57	64	1	3
	kopā	2016	2304	185	246	22	38

4. Nelaimes gadījumos darbā cietušo skaita sadalījums pa profesijām							
	profesijas	kopā		tajā skaitā			
				smagi		letāli	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
1	VADĪTĀJI	40	31	7	9	1	1
1.1	Likumdevēji, amatpersonas un vadītāji	7	4	2	2	0	1
1.2	Administratīvie vadītāji un komercdirektori	12	8	2	2	0	0
1.3	Ražošanas un specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	17	19	3	5	1	0
1.4	Viesmīlības, ēdināšanas, tirdzniecības un citu pakalpojumu jomas vadītāji	4	0	0	0	0	0
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	106	102	14	11	0	1
2.1	Zinātnes un inženierzinātņu jomas vecākie speciālisti	21	23	2	1	0	0
2.2	Veselības aprūpes jomas vecākie speciālisti	24	24	5	3	0	0
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	31	22	4	4	0	0
2.4	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) vecākie speciālisti	23	18	2	1	0	1
2.5	Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomas vecākie speciālisti	4	3	0	0	0	0
2.6	Juridisko, sociālo un kultūras lietu vecākie speciālisti	3	12	1	2	0	0
3	SPECIĀLISTI	179	197	10	17	1	3
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	61	55	4	6	1	2
3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	53	63	4	6	0	0
3.3	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	51	62	2	3	0	1
3.4	Juridisko, sociālo un kultūras lietu un tām radniecīgo lietu speciālisti	10	12	0	2	0	0
3.5	Informācijas tehnoloģiju jomas speciālisti	4	5	0	0	0	0
4	KALPOTĀJI	81	126	7	11	1	0
4.1	Iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	4	8	0	0	0	0
4.2	Klientu apkalpotāji	11	11	2	1	0	0
4.3	Uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	47	74	4	5	1	0
4.4	Citi kalpotāji	19	33	1	5	0	0
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZniecības DARBINIEKI	231	279	19	10	1	0
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	61	59	7	1	1	0
5.2	Tirdzniecības darbinieki	93	115	4	4	0	0
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	54	72	6	3	0	0
5.4	Apsardzes pakalpojumu jomas darbinieki	23	33	2	2	0	0
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS, MEŽSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	25	23	1	3	1	0
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	18	12	0	1	0	0
6.2	Kvalificēti tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un medību saimniecības darbinieki	7	11	1	2	1	0
7	KVALIFICĒTI STRĀDNIKI UN AMATNIEKI	496	534	40	59	5	9
7.1	Būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki (izņemot elektriķus)	106	129	18	18	2	4
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	184	172	9	16	2	4
7.3	Amatnieki un iespaiddarbu strādnieki	6	10	0	1	0	0
7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	43	53	6	12	0	0

7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	157	170	7	12	1	1
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	396	449	44	66	10	17
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	152	149	11	9	0	2
8.2	Montieri	20	28	0	0	0	0
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	224	272	33	57	10	15
9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	462	563	43	60	2	7
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	51	38	6	4	0	2
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	25	30	4	3	0	0
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki	319	384	30	41	1	5
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	16	22	0	0	0	0
9.6	Atkritumu savācēji un citu vienkāršo profesiju strādnieki	51	89	3	12	1	0
	kopā	2016	2304	185	246	22	38

5.	Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita sadalījums pēc to instruēšanas veida						
	ievadinstruktaža	kopā		tajā skaitā			
				smagi		letāli	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
	veikta	1942	2197	175	228	16	32
	nav veikta	74	107	10	18	6	6
	kopā	2016	2304	185	246	22	38
	instruktāža darba vietā	kopā		tajā skaitā			
				smagi		letāli	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
	veikta	1998	2265	179	232	17	31
	nav veikta	18	39	6	14	5	7
	kopā	2016	2304	185	246	22	38

6.	Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita sadalījums pēc darba stāža amatā, kuru izpildot noticis nelaimes gadījums						
	darba stāžs	kopā		tajā skaitā			
				smagi		letāli	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
	līdz 1 gadam	732	867	61	67	6	16
	no 1 līdz 3 gadiem	611	691	45	80	9	11
	no 4 līdz 10 gadiem	407	437	36	54	5	5
	no 11 līdz 15 gadiem	119	142	22	27	0	3
	no 16 līdz 20 gadiem	84	90	11	11	1	2
	virs 20 gadiem	63	77	10	7	1	1
	kopā	2016	2304	185	246	22	38

7.	Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita sadalījums pēc dzimuma						
	dzimums	kopā		tajā skaitā			
		2020	2021	smagi		letāli	
				2020	2021	2020	2021
	sievietes	653	735	60	65	0	3
	vīrieši	1363	1569	125	181	22	35
	kopā	2016	2304	185	246	22	38

8.	Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita sadalījums pēc to vecuma						
	vecums	kopā		tajā skaitā			
		2020	2021	smagi		letāli	
				2020	2021	2020	2021
	līdz 18 gadiem	7	6	2	0	0	0
	no 18 līdz 24 gadiem	266	328	6	5	0	3
	no 25 līdz 34 gadiem	461	500	19	34	1	5
	no 35 līdz 44 gadiem	381	418	34	40	4	6
	no 45 līdz 54 gadiem	435	485	44	72	4	14
	no 55 līdz 64 gadiem	381	462	64	73	12	9
	virs 65 gadiem	85	105	16	22	1	1
	kopā	2016	2304	185	246	22	38

9.	Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaits pa mēnešiem						
	mēnesis	kopā		tajā skaitā			
		2020	2021	smagi		letāli	
				2020	2021	2020	2021
	janvāris	154	207	12	30	6	6
	februāris	191	191	16	26	0	3
	marts	156	190	15	19	1	2
	aprīlis	117	156	13	22	2	2
	maijs	137	160	13	14	1	1
	jūnijs	160	196	12	18	0	5
	jūlijs	184	224	13	15	1	5
	augusts	184	221	11	22	2	1
	septembris	198	191	17	18	2	4
	oktobris	197	166	21	18	0	4
	novembris	169	182	18	19	2	3
	decembris	169	220	24	25	5	2
	kopā	2016	2304	185	246	22	38

10. Darbā notikušo nelaimes gadījumu cēloņi							
		kopā		tajā skaitā			
				smagi		letāli	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
1	Neapmierinoši apstākļi darba vietā	125	144	17	29	4	4
11	Trūkst drošības aprīkojums, tas nedarbojas vai ir nepietiekošs	18	13	5	6	1	1
12	Bojātas iekārtas, instrumenti vai darba rīki	19	34	1	2	2	1
13	Kļūme darba materiālā, produktā vai vielā	9	19	3	5	1	0
14	Šauras vai nepiemērotas telpas	1	2	0	0	0	0
15	Nepietiekoša kārtība darba vietā	11	8	1	0	0	0
16	Nepiemērotie individuālās aizsardzības līdzekļi, vai to trūkums	8	15	3	7	0	2
17	Citi meapmierinoši apstākļi darba vietā	59	53	4	9	0	0
2	Nedroša cilvēka rīcība	1873	1910	152	186	9	16
21	Nav ievēroti darba drošības noteikumi vai instrukcijas	646	716	70	76	4	7
22	Nav lietots drošības aprīkojums vai IAL	46	41	4	6	0	1
23	Lietotas nepieļautas vai nepiemērotas darba metodes	58	104	6	10	0	5
24	Lietoti nepiemēroti vai nepieļauti darba rīki, instrumenti, mašīnas	7	8	1	2	0	0
25	Nepietiekoša uzmanība	805	806	37	59	2	2
26	Darbs alkohola reibumā	8	10	2	4	0	1
27	Cita veida nedroša cilvēka rīcība	303	225	32	29	3	0
3	Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi	128	300	45	61	7	8
31	Trūkumi darba vadībā, nepietiekoša kontrole	38	29	20	14	3	3
32	Neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība	33	52	12	23	2	3
33	Nepareiza darba tehnoloģijas izvēle	14	67	1	1	0	0
34	Neapmierinoša darba uzdevumu deleģēšana, atbildības sadalījums	1	6	0	2	1	0
35	Neapmierinoša darba vietas izveidošana	13	20	3	3	0	0
36	Neapmierinoša darba telpas uzturēšana	9	108	0	9	0	0
37	Citi darba organizācijas trūkumi	18	17	8	9	1	2
38	Trūkumi darba laika sadalījumā	2	1	1	0	0	0
4	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	63	95	11	16	1	13
41	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	63	95	11	16	1	13
5	Vardarbība (uzbrukumi)	72	83	1	4	0	1
51	Vardarbība (uzbrukumi)	72	83	1	4	0	1
6	Pārējie	123	121	17	17	9	7
61	Pārējie	123	121	17	17	9	7
	kopā	2384	2653	243	313	30	49

11. Nelaiemes gadījumos darbā cietušo skaita sadalījums pēc traumēšanas faktoriem							
	traumēšanas faktori	kopā		tajā skaitā			
				smagi		letāli	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
00	Nav informācijas	0	2	0	0	0	2
10	Elektrostrāvas iedarbība, saskare ar karstumu, aukstumu, ar indīgām vielām	60	72	4	6	1	3
11	Saskare ar elektrisko dzirksteli, zibens iedarbība	2	4	0	0	0	0
12	Elektrostrāvas iedarbība (saskare ar elektriskiem kontaktiem)	8	6	0	1	0	0
13	Saskare ar atklātu uguni, degošu priekšmetu vai vidi	28	29	4	4	1	2
15	Saskare ar indīgām vielām, ieelpojot tās	3	4	0	0	0	0
16	Saskare ar indīgām vielām, absorbējot tās	6	14	0	0	0	0
17	Saskare ar indīgām vielām, norijot tās	0	1	0	1	0	0
19	Citi	13	14	0	0	0	1
20	Noslīkšana, iegrimšana, ietīšana	0	4	0	1	0	2
21	Noslīkšana šķidrumā	0	1	0	0	0	1
22	Aprakšana cietā vielā	0	2	0	1	0	0
29	Citi	0	1	0	0	0	1
30	Horizontāla vai vertikāla sadursme ar stacionāru objektu (cilvēks kustībā)	719	844	116	153	5	9
31	Sasitums pēc kritiena no augstuma	197	255	57	76	4	4
31.	Sasitums, kas gūts pakrītot (vertikālā kustībā)	400	462	53	70	1	1
32	Sadursme ar stacionāru objektu (horizontālā kustībā)	106	119	5	6	0	4
39	Citi	16	8	1	1	0	0
40	Kustībā esošu priekšmetu iedarbība	470	508	40	60	9	12
41	Lidojoša priekšmeta iedarbība	63	56	9	8	1	0
42	Krītoša priekšmeta iedarbība	182	199	17	24	5	4
43	Piekarināta, šūpojoša priekšmeta iedarbība	17	23	1	2	0	0
44	Rotējoša, kustībā esoša priekšmeta iedarbība	102	107	1	6	0	0
45	Sadursme ar kustībā esošiem objektiem, arī transportlīdzekļiem (cietušais kustībā)	100	116	12	20	3	8
49	Citi	6	7	0	0	0	0
50	Saskare ar asu, smailu, raupju, nelīdzenu priekšmetu	239	282	5	5	0	0
51	Saskare ar asu priekšmetu (naži, asmeņi)	187	208	4	5	0	0
52	Saskare ar smailu priekšmetu (naglas, adatas)	18	28	1	0	0	0
53	Saskare ar nelīdzenu raupju priekšmetu	28	42	0	0	0	0
59	Citi	6	4	0	0	0	0
60	Ievilkšana, saspiešana	241	276	13	11	2	4
61	Ievilkšana, saspiešana iekārtas, objekta iekšienē	25	45	1	0	0	0
62	Ievilkšana, saspiešana zem iekārtas vai cita objekta	17	21	2	0	0	1
63	Ievilkšana, saspiešana starp objektiem	125	123	7	4	2	3
64	Roku, kāju, pirkstu ievilkšana, saspiedums vai amputācija	73	87	3	7	0	0
69	Citi	1	0	0	0	0	0
70	Fiziskā vai garīgā spriedze, stress	193	195	3	4	0	0
71	Fiziskā spriedze muskuļu un skeleta sistēmā	184	191	1	3	0	0
72	Fiziskā spriedze trokšņu, gaismas, radiācijas iedarbības dēļ	2	0	1	0	0	0
73	Garīgā spriedze, stress vai šoks	3	2	0	1	0	0

79	Citi	4	2	1	0	0	0
80	Cilvēku vai dzīvnieku uzbrukums	83	101	3	6	0	2
81	Dzīvnieku kodums	16	11	0	0	0	0
82	Kukaiņu kodums, dzēliens	1	3	0	0	0	0
83	Citu personu fiziskā iedarbība (piemēram, sitiens, grūdiens, žņaugšana)	61	75	0	3	0	1
89	Citi	5	12	3	3	0	1
99	Pārējie	11	20	1	0	5	4
	kopā	2016	2304	185	246	22	38

12.	Nelaiemes gadījumu darbā skaita sadalījums pēc cietušo ievainotajām ķermeņu daļām		
	ievainotā ķermeņa daļa	2020	2021
00	Cietušo ķermeņa daļu nav iespējams noteikt	21	19
10	Galva (bez detalizēta uzskaitījuma)	190	231
11	Galvas un galvaskausa nervi un asinsvadi, smadzeņu asinsvadi	12	9
12	Sejas daļa	52	63
13	Acs (acis)	39	31
14	Auss (ausis)	1	1
15	Zobi	1	0
18	Galva, cietušas daudzas daļas	11	16
19	Galva, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	7	9
20	Kakls (bez detalizēta uzskaitījuma)	9	9
21	Kakls, neieskaitot mugurkaulu un kakla skriemeļus	2	2
22	Kakls, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	1	1
30	Mugura (bez detalizēta uzskaitījuma)	39	45
31	Mugura, ieskaitot mugurkaulu un muguras skriemeļus	37	36
39	Mugura, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	7	12
40	Rumpis un orgāni (bez detalizēta uzskaitījuma)	5	3
41	Krūškurvis, ribas (arī locītavas) un plecu lāpstiņas	69	79
42	Krūšu daļa, ieskaitot orgānus	5	4
43	Iegurnis un vēdera daļa, ieskaitot orgānus	12	20
48	Rumpis, ievainotas daudzas vietas	2	2
49	Rumpis, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	3	10
50	Augšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	30	29
51	Plecs un plecu locītavas	82	89
52	Roka, ieskaitot elkoni	136	181
53	Plauksta	171	173
54	Rokas pirksts (pirksti)	423	452
55	Delnas locītava	31	25
58	Augšējās ekstremitātes, cietušas daudzas vietas	8	5
59	Augšējās ekstremitātes, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	9	10
60	Apakšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	36	66
61	Gūža un gūžas locītava	21	27
62	Kāja, ieskaitot celi	171	186
63	Pofīte	157	184
64	Pēda	138	149

65	Kājas pirksts (pirksti)	33	52
68	Apakšējās ekstremitātes, skartas daudzas vietas	7	13
69	Apakšējās ekstremitātes, citas daļas, kas iepriekš nav minētas	8	16
70	Viss ķermenis (bez detalizēta uzskaitījuma)	6	2
71	Viss ķermenis (sistēmiskā iedarbība)	6	6
78	Cietušas daudzas ķermeņa vietas	13	25
99	Citas ķermeņa daļas, kas nav iepriekš minētas	5	12
	kopā	2016	2304

13.	Nelaiemes gadījumu darbā skaita sadalījums pēc cietušo ievainojuma rakstura		
	ievainojuma raksturs	2020	2021
000	Ievainojuma veids nezināms vai nav norādīts	29	31
010	Brūces un virspusēji ievainojumi	139	144
011	Virspusēji ievainojumi	362	475
012	Atvērtas brūces	353	364
019	Citi brūču un virspusēju ievainojumu veidi	56	70
020	Kaulu lūzumi	176	161
021	Slēgti lūzumi	280	353
022	Atklāti lūzumi	72	73
029	Citi kaulu lūzumu veidi	13	5
030	Izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi	115	122
031	Izmežģījumi un muguras skriemeļu mežģījumi (subluksācijas)	3	5
032	Sastiepumi un izstiepumi	153	199
039	Citi izmežģījumu, sastiepumu un izstiepumu veidi	32	28
040	Traumatiskas amputācijas (ķermeņa daļu zaudējums)	54	68
050	Smadzeņu satricinājums un iekšējie ievainojumi	11	17
051	Smadzeņu satricinājums un intrakraniālie ievainojumi	5	10
052	Iekšējie ievainojumi	8	7
059	Citi smadzeņu satricinājuma un iekšējo ievainojumu veidi	4	6
060	Apdegumi, applaucējumi un apsaldējumi	10	11
061	Apdegumi un applaucējumi (termālie)	26	35
062	Ķīmiskie apdegumi	10	14
069	Citi apdegumu, applaucējumu un apsaldējumu veidi	6	1
070	Saindēšanās un infekcijas	0	1
071	Akūtas saindēšanās	3	3
072	Akūtas infekcijas	0	1
079	Citi saindēšanās un infekciju veidi	1	0
080	Slikšana un asfiksija (nosmakšana)	0	1
100	Temperatūras galējību, gaismas un radiācijas sekas	0	1
101	Karstuma un saules dūriens	3	0
110	Šoks	1	0
112	Traumatiskais šoks	1	0
120	Daudzi ievainojumi	10	6
999	Citi ievainojumi, kas nav minēti iepriekš	80	92
	kopā	2016	2304

14.		2020	2021
	Saistībā ar nelaimes gadījumu darbā zaudēto (darba nespējas) dienu skaits	11 102	9 221

15.	Darba devēja zaudējumi, kas saistīti ar nelaimes gadījumu darbā	2020	2021
	Pēc darba nespējas lapām (A) izmaksātā nauda (euro)	380 726	327 933
	Zaudējumi, kas radušies sabojāto ražošanas līdzekļu dēļ (euro)	147 581	103 413
	Sagrauto ēku un būvju vērtība (euro)	0	0

16.		2020	2021
	Ierosināto kriminālprocesu skaits	9	13

Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2021. gadā

1.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa RVDI	2020	2021
	Kurzemes RVDI	149	202
	Latgales RVDI	172	209
	Rīgas RVDI	670	814
	Vidzemes RVDI	213	312
	Zemgales RVDI	185	251
	kopā	1389	1788

2.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc vecuma	2020	2021
	no 0 līdz 17 gadiem	0	0
	no 18 līdz 24 gadiem	0	0
	no 25 līdz 34 gadiem	10	12
	no 35 līdz 44 gadiem	124	172
	no 45 līdz 54 gadiem	508	597
	no 55 līdz 64 gadiem	726	977
	virs 65 gadiem	21	30
	kopā	1389	1788

3.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc dzimuma	2020	2021
	sievietes	857	1136
	vīrieši	532	652
	kopā	1389	1788

4.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc profesiju grupām atbilstoši profesiju klasifikatoram	2020	2021
1	VADĪTĀJI	43	45
1.1	Likumdevēji, amatpersonas un vadītāji	8	10
1.2	Administratīvie vadītāji un komercdirektori	12	15
1.3	Ražošanas un specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	22	15
1.4	Viesmīlības, ēdināšanas, tirdzniecības un citu pakalpojumu jomas vadītāji	1	5
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	140	161
2.1	Zinātnes un inženierzinātņu jomas vecākie speciālisti	16	7
2.2	Veselības aprūpes jomas vecākie speciālisti	57	71
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	42	49
2.4	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) vecākie speciālisti	8	24
2.5	Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomas vecākie speciālisti	1	0
2.6	Juridisko, sociālo un kultūras lietu vecākie speciālisti	16	10
3	SPECIĀLISTI	148	215
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	20	36
3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	47	59
3.3	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	76	106
3.4	Juridisko, sociālo un kultūras lietu un tām radniecīgo lietu speciālisti	2	10

3.5	Informācijas tehnoloģiju jomas speciālisti	3	4
4	KALPOTĀJI	72	98
4.1	Iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	3	5
4.2	Klientu apkalpotāji	20	24
4.3	Uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	40	64
4.4	Citi kalpotāji	9	5
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZniecības DARBINIEKI	216	282
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	71	119
5.2	Tirdzniecības darbinieki	73	99
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	56	50
5.4	Apsardzes pakalpojumu jomas darbinieki	16	14
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMniecības, MEŽSAIMniecības UN ZIVSAIMniecības DARBINIEKI	16	26
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	12	13
6.2	Kvalificēti tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un medību saimniecības darbinieki	4	12
6.3	Personiskā patēriņa lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	0	1
7	KVALIFICĒTI STRĀDnieKI UN AMATnieKI	218	291
7.1	Būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki (izņemot elektriķus)	32	41
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	63	85
7.3	Amatnieki un iespaiddarbu strādnieki	8	3
7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	11	32
7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	104	130
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	376	419
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	68	61
8.2	Montieri	9	22
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un ceļšanas mašīnu un iekārtu operatori	299	336
9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	160	250
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	60	75
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	8	15
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki	57	96
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	13	28
9.6	Atkritumu savācēji un citu vienkāršo profesiju strādnieki	22	36
10	NACIONĀLO BRUŅOTO SPĒKU PROFESIJAS	0	1
10.3	Kareivji un zemessargi	0	1
	kopā	1389	1788

5.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc nozares (ekonomiskās darbības veida atbilstoši NACE klasifikatoram)	2020	2021
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	53	68
01	Augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības	33	44
02	Mežsaimniecība un mežizstrāde	19	22
03	Zivsaimniecība	1	2
B	Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	4	11
08	Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	4	10
09	Ar ieguves rūpniecību saistītās palīgdarbības	0	1

C	Apstrādes rūpniecība	274	315
10	Pārtikas produktu ražošana	68	99
11	Dzērienu ražošana	10	8
12	Tabakas izstrādājumu ražošana	1	0
13	Tekstilizstrādājumu ražošana	7	9
14	Apģērbu ražošana	27	31
15	Ādas un ādas izstrādājumu ražošana	3	0
16	Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	66	48
17	Papīra un papīra izstrādājumu ražošana	6	2
18	Poligrāfija un ierakstu reproducēšana	11	5
19	Koksa un naftas pārstrādes produktu ražošana	0	1
20	Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana	7	6
21	Farmaceutisko pamatvielu un farmaceitisko preparātu ražošana	3	5
22	Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana	2	4
23	Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	14	18
24	Metālu ražošana	2	4
25	Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas	13	25
26	Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana	0	1
27	Elektrisko iekārtu ražošana	3	4
28	Citur neklasificētu iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana	7	8
29	Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana	2	3
30	Citu transportlīdzekļu ražošana	0	2
31	Mēbeļu ražošana	6	12
32	Cita veida ražošana	5	9
33	Iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana	11	11
D	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	12	20
35	Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	12	20
E	Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	17	16
36	Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde	4	4
37	Notekūdeņu savākšana un attīrīšana	2	2
38	Atkritumu savākšana, apstrāde un izvietošana; materiālu pārstrāde	11	10
F	Būvniecība	57	98
41	Ēku būvniecība	14	43
42	Inženierbūvniecība	31	36
43	Specializētie būvdarbi	12	19
G	Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	169	229
45	Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	13	21
46	Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	22	29
47	Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	134	179
H	Transports un uzglabāšana	332	404
49	Sauszemes transports un cauruļvadu transports	220	282
50	Ūdens transports	6	4
51	Gaisa transports	4	1
52	Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības	88	106

53	Pasta un kurjeru darbība	14	11
I	Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	47	99
55	Izmitināšana	6	16
56	Ēdināšanas pakalpojumi	41	83
J	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	8	6
58	Izdevējdarbība	0	2
60	Radio un televīzijas programmu izstrāde un apraide	3	1
61	Telekomunikācija	4	3
63	Informācijas pakalpojumi	1	0
K	Finanšu un apdrošināšanas darbības	14	7
64	Finanšu pakalpojumu darbības, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu	8	4
65	Apdrošināšana, pārapirošināšana un pensiju uzkrāšana, izņemot obligāto sociālo apdrošināšanu	5	1
66	Finanšu pakalpojumus un apdrošināšanas darbības papildinošas darbības	1	2
L	Operācijas ar nekustamo īpašumu	15	24
68	Operācijas ar nekustamo īpašumu	15	24
M	Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	7	10
69	Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi	0	3
70	Centrālo biroju darbība; konsultēšana komercdarbībā un vadībizinībās	2	0
71	Arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze	1	3
72	Zinātniskās pētniecības darbs	0	1
73	Reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi	1	2
74	Citi profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	2	1
75	Veterinārie pakalpojumi	1	0
N	Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	21	40
77	Iznomāšana un ekspluatācijas līzings	2	3
78	Darbspēka meklēšana un nodrošināšana ar personālu	2	5
79	Ceļojumu biroju, tūrisma operatoru rezervēšanas pakalpojumi un ar tiem saistīti pasākumi	0	1
80	Apsardzes pakalpojumi un izmeklēšana	5	8
81	Būvniecības un ainavu arhitektu pakalpojumi	11	20
82	Biroju administratīvās darbības un citas uzņēmumu palīgdarbības	1	3
O	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	91	113
84	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	91	113
P	Izglītība	78	86
85	Izglītība	78	86
Q	Veselība un sociālā aprūpe	171	203
86	Veselības aizsardzība	143	174
87	Sociālā aprūpe ar izmitināšanu	19	23
88	Sociālā aprūpe bez izmitināšanas	9	6
R	Māksla, izklaide un atpūta	10	16
90	Radošas, mākslinieciskas un izklaides darbības	3	4
91	Bibliotēku, arhīvu, muzeju un citu kultūras iestāžu darbība	1	0
92	Azartspēles un derības	4	8
93	Sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbība	2	4
S	Citi pakalpojumi	9	23

94	Sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbība	2	3
95	Datoru, individuālās lietošanas priekšmetu un mājsaimniecības piederumu remonts	1	0
96	Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana	6	20
kopā		1389	1788

6.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc arodslimību grupas un koda atbilstoši Starptautiskajam statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas klasifikatoram (SSK-10)	2020	2021
C00–D48	Audzēji (ļaudabīgi un pirmsvēža saslimšanas)	3	1
F00–F99	Psihiski un uzvedības traucējumi	48	6
G00–G99	Nervu sistēmas slimības	771	1193
I00–I99	Asinsrites slimības	29	3
J00–J99	Elpošanas sistēmas slimības	23	3
L00–L99	Ādas un zemādas audu slimības	1	1
M00–M99	Skeleta-muskuļu-saistaudu sistēmas slimības	384	579
S00–T98	Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas	130	2
kopā		1389	1788

7.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc arodslimību grupu klasifikācijas	2020	2021
1	Slimības, ko izraisījušas sekojošas ķīmiskās vielas	8	0
2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļauti citās sadaļās	3	1
3	Slimības, ko izraisījuši substanču un aģentu ieelpošana, kas nav iekļautas citās sadaļās	7	3
4	Infekciozas un parazītiskas slimības	0	0
5	Slimības, ko izraisījuši sekojoši fizikāli aģenti	1252	1653
2.5	Fizikālu aģentu izraisītas slimības	119	131
kopā		1389	1788

8.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc arodslimību izraisītājfaktora	2020	2021
1000000000	ĶĪMISKAIS FAKTORS (ķīmiskie savienojumi)	5	3
2000000000	FIZIKĀLIE FAKTORI (fizikālie aģenti)	159	17
3000000000	BIOĻĢISKIE FAKTORI (bioloģiskie aģenti)	0	0
4000000000	BIOMEHĀNISKIE FAKTORI	1173	1761
5000000000	PSIHOSOCIĀLIE FAKTORI	48	6
6000000000	RŪPNIECISKIE FAKTORI, MATERIĀLI UN PRODUKCIJA	4	1
kopā		1389	1788

9.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa uzņēmumu grupām	2020	2021
	līdz 5 strādājošiem	75	94
	no 6 līdz 49 strādājošiem	217	353
	no 50 līdz 249 strādājošiem	347	449
	no 250 līdz 499 strādājošiem	167	178
	500 strādājošie un vairāk	583	714
kopā		1389	1788

10.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc darba vides riska faktoru iedarbības laika	2020	2021
	līdz 5 gadiem	3	4
	no 6 līdz 10 gadiem	17	29
	no 11 līdz 15 gadiem	72	115
	no 16 līdz 20 gadiem	151	191
	no 21 līdz 30 gadiem	496	586
	no 31 līdz 35 gadiem	303	393
	no 36 līdz 40 gadiem	238	333
	ilgāk par 40 gadiem	109	137
	kopā	1389	1788

11.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc kopējā darba stāža	2020	2021
	līdz 5 gadiem	21	29
	no 6 līdz 10 gadiem	19	38
	no 11 līdz 15 gadiem	56	78
	no 16 līdz 20 gadiem	85	148
	no 21 līdz 30 gadiem	300	419
	no 31 līdz 35 gadiem	216	244
	no 36 līdz 40 gadiem	227	271
	ilgāk par 40 gadiem	133	158
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem 2020. un 2021. gadā, kuru pamatā nav bijis pieprasīts un sagatavots darba vietas higiēniskais raksturojums		
	kopā	1057	1385

12.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc seku grupām (darba attiecības)	2020	2021
	Turpina strādāt profesijā (amatā)	930	1190
	Strādā citā darbā un citā profesijā (amatā)	28	35
	Nestrādā	99	160
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem 2020. un 2021. gadā, kuru pamatā nav bijis pieprasīts un sagatavots darba vietas higiēniskais raksturojums		
	kopā	1057	1385

13.	Veiktie pasākumi arodslimību profilaksei	2020	2021
	Riska faktoru mērījumi ir/nav veikti	348/709	405/980
	Instruktaža un apmācība darba aizsardzībā ir/nav	1040/17	1369/16
	Obligātās veselības pārbaudes ir/nav veiktas	975/82	1231/154
	Individuālie aizsardzības līdzekļi ir izsniegti/nav izsniegti/ir izsniegti, bet nav lietoti	972/81/4	1304/74/7